

Ponedjeljak, 2. decembar 2008.

Svedok Reynaud Theunens

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.21 h

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je predmet *IT-06-90-T Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare. Gospodine Theunens, možda će vam ovo zvučati kao rutinska stvar, ali nije. Još uvek ste pod svečanom zakletvom koju ste dali na početku vašeg svedočenja. Gospodine Kay, da li ste spremni da nastavite sa vašim unakrsnim ispitivanjem?

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude.

svedok: Reynaud Theunens

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADOVKAT KAY - NASTAVAK

ADVOKAT KAY - PITANJE: Gospodine Theunens, dobar dan.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Dobar dan, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Možemo li da pogledamo dokument broj 2618 po Pravilu 65 ter. U kratkim crtama ću vam objasniti čime ćemo se sada baviti: pogledaćemo nekoliko dokumenata koji prethode operaciji *Oluja*, koji su relevantni za Kninski garnizon, kakav je bio uspostavljen za vreme majora Gojevića, u redu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, hvala vam.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Prvi dokument je od 1. marta 1994. godine, i vidimo da se radi o privremenom imenovanju majora Gojevića za vršioca dužnosti komandanta glavnog štaba

kninskog garnizona. Ako pređemo na 2. stranu u engleskoj verziji, vidimo da je major Gojević bio komandant kninskog domobranskog bataljona.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I sećate se da smo juče u onih kratkih sat i 15 minuta pogledali dokument koji se odnosio na to da je kninski garnizon i njegovim uspostavljanjem na temelju organizacijske naredbe koja je uređivala rad garnizona, naročito odeljenja koja je garnizon – koje je obuhvatalo Kninski garnizon, i odnosi se na domobranski bataljon. Da li se sećate toga?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Sećam se.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. I vidite da je major Gojović vršilac dužnosti komandanta kninskog garnizona?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Hvala vam. Sad smo odredili kontekst.

ADVOKAT KAY: Da pređemo da sledeći dokument, a to je broj 4399 po Pravilu 65 ter. Ovo je dokument koji, zapravo, ima greške pri kucanju na naslovnoj strani u engleskoj verziji. Upozoriću sud na to. Dok se dokument pojavljuje na ekranu, možemo da usvojimo prethodni dokument u spis, molim, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovora, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D994.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D994 je usvojen u spis.

ADVOKAT KAY: Imamo bolju verziju prevoda nego što je prvobitni dokument koji se nalazi na listi po Pravilu 65 ter, tako da nema problema.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo je dokument od 10. novembra 1994. godine, nekih devet meseci pre operacije Oluja. Da li vidite to?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, svakako, ja sam i ovaj i prethodni dokument uključio u prvi deo mog izveštaja, na strani 99 u engleskoj verziji.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Tačno. Zato vas i nisam pitao da li ste ranije videli ove dokumente. A ovaj dokument, devet meseci pre operacije Oluja, imenuje ljude na određene pozicije, i to možemo da vidimo na ovoj strani, da je napravljeno nekoliko imenovanja. Dakle, da

li biste se složili sa mnom, ako pređemo na stranu 3 u engleskoj verziji, da je ovo pokušaj da se počne sa osnivanjem kninskog garnizona. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Nisam video ni jedan dokument koji daje naznake da je major – da je general Gotovina ili bilo ko drugi imenovan – ili komandant kninskog garnizona ranije. Dakle, na osnovu dokumenata koje sam pregledao, slažem se sa – sa vašom sugestijom.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Jer mi znamo da je prvo imenovanje u onom prvom dokumentu koji smo pogledali bilo posledica naredbe koja nosi datum – februar 1993. godine, kako bi se osigurao kontinuitet rada i komandovanja splitskog vojnog okruga, i to su prva takva imenovanja. Slažete se?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, slažem se.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I primetićete tamo, na trećoj strani u engleskoj verziji, da imamo DB Knin, koje se odnosi na kninske domobrane; je li tako?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne vidim to, ali DB bi trebalo da stoji za domobranska, i onda bataljon, dakle, domobranski bataljon.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. A mi znamo da je major Gojević bio komandant kninskog domobranskog bataljona.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, komandant kninskog domobranskog bataljona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Ne znam da li možete se bavite ovim opštim pitanjima. Devet meseci pre operacije *Oluja*, neko osoblje je bilo imenovano na ovu nove položaje u kninskom garnizonu. Slažete se?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. Prema ovim dokumentima, i kao što ste rekli, dokument koji imenuje Gojevića na osnovu naredbe od februara 1993. godine, tako da ovo daje naznake da je on bio prvi vršilac dužnosti komandanta garnizona u kninskom garnizonu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: U vašem izveštaju, vi ste spomenuli celi niz funkcija koje je vršio major Gojević, i pogledaćemo svaki dokument posebno, i napravili ste nekoliko komenatra o vrstama zadataka koje je preduzimao major Gojević.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. I to može da se vidi na strani 69 u engleskoj verziji u prvom delu mog izveštaja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da, doći ćemo do toga i pogledaćemo in jer ovi zadaci koje vi spominjete, zar to nisu bili zapravo zadaci koje je vršio major Gojević u svojstvu komandanta kninskog domobranskog bataljona, ali je koristio svoju novu titulu komandanta kninskog garnizona. Ovi zadaci sami po sebi nisu spadali pod dužnost i odgovornost komandanta garnizona. Uskoro ćemo ih pogledati, ali vam ja to sada ukazujem unapred kako bih video da li je to nešto što ste vi znali kada ste pisali vaš izveštaj.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Neko svakako može da zaključi da zadaci koje sam izveo iz dokumenata koje sam pregledao, a koji se nalaze na strani 69 u engleskoj verziji, u prvom delu izveštaja, ne odgovaraju zadacima koji u popisani u pasusu 54 dokaznog predmeta Odbrane broj D32. Glavni razlog tome je, očigledno, što kninski garnizon nije bilo smešteno u mestu koje mu je po formaciji pripadalo, i prema tome ne može ni da vrši dužnosti koje bi se očekivale od garnizona da vrši, jer ne postoji područje garnizona u tom trenutku.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Hajde da pogledamo, i preći ćemo na ta dokumenta za trenutak, ali kakav je položaj bio sa drugim garnizonima unutar splitskog vojnog okruga, jer ste napravili brojna poređenja u vašem izveštaju, zar ne, imajući u vidu šta je radio komandant splitskog garnizona i koja su bila njegova ovlašćenja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja sam svakako uključio dokumenta koja daju informacije o aktivnostima komandanta splitskog garnizona; naročito kada se radi o održavanju reda i discipline, kao što je predviđeno u dokumentima o doktrini gde se određuju dužnosti komandanata garnizona u tom području.

ADVOKAT KAY - PITANJE: A da li je u redu reći da ste uključili dokumenta koja su poslužila za poređenje sa komandantom splitskog garnizona kako biste povukli paralelu u pogledu toga šta bi komandant garnizona trebao da radi?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne baš. Dokumente koje sam spomenuo u prethodnom odgovoru, mogu se naći na strani 175 u engleskoj verziji, u prvom delu izveštaja, i ja sam koristio ta dokumenta kako bih ilustrovao kako komandant garnizona, u tom – u ovom slučaju, komandant splitskog garnizona, sprovodi svoje dužnosti koje se tiču održavanja reda i discipline. Nisam napravio poređenje ili paralelu, kako ste vi to nazvali, sa tim šta je vršilac dužnosti komandanta kninskog garnizona radio u tom području. Jedan od razloga za to jeste što nisam imao konkretne dokumente o tome kako je komandant, ili vršilac dužnosti, kninskog garnizona vršio svoje dužnosti u oblasti održavanja reda i discipline pre operacije Oluja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: A ako nema dokumenata o tome, to znači da on nije ništa radio.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne, časni Sude. Činjenica da ja nemam ta dokumenta ne znači da ništa nije urađeno. Mislim, dokumenti mogu da postoje ali nisu dostupni kancelariji Tužilaštva. Možda nema dokumenata, možda su dokumenti uništeni, možda on nije ništa radio. To je samo mogućnost, ali mislim da ne možemo da donesemo jednostavan zaključak kao taj koji vi predlažete.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da vidimo, hoćemo li, i da vidimo ko je u pravu.

ADVOKAT KAY: Možemo li da predemo na prvi dokument koji bih želeo da izvedem. Može li dokument koji smo upravo videli da bude usvojen u spis, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Dokazni predmet Odbrane broj D995, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D995 je usvojen u spis.

ADVOKAT KAY: Možemo li da pogledamo dokument 2D07-0042.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo je dokument od 16. februara 1995. godine.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, mogu li prvo da zatražim neka pojašnjenja o prethodnom... o dokumentu od 10. novembra koji je...

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: ...pre minut bio na našim ekranima, hteli ste da pređete na 3. stranu u engleskoj verziji.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: U mojoj verziji, imamo samo dve strane, mislim, ako sam...

ADVOKAT KAY: Časni Sude...

SUDIJA ORIE: ...u pravu. Pa se zbog toga pitam da li imam pogrešan dokument pred sobom.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, sećam se da sam naglasio da koristim dokument koji u sebi ima grešku u kucanju...

SUDIJA ORIE: Rekli ste da bi prethodna verzija mogla (*preklapanje govornika*) ...

ADVOKAT KAY: Prethodna verzija.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Da. Časni Sud je u pravu. To je sada dokument na dve strane, dobro otkucan.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dokument 2D07-0042. Pre svega, gospodine Theunens, da li ste ovaj dokument videli ranije?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da nisam, jer da jesam, uključio bih ga u svoj izveštaj, a ne sećam se da sam uključio ovaj dokument u moj izveštaj.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Svakako da niste. Hoćemo li da počnemo od vrha levog ugla? Primetićete pečat i da piše Republika Hrvatska, Ministarstvo odbrane, Glavni štab Hrvatske vojske, komanda garnizona, Split. Da spomenemo jednu stvar iz vašeg izveštaja koju ste naveli, a koja je vama dala naznaku da je general Čermak imao visoki položaj unutar sistema, i to se tiče kninskog garnizona iznad naslova - *Glavni štab Hrvatske vojske*. Da li se sećate tog dela vašeg izveštaja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. To je u drugom delu, na strani 258 u engleskoj verziji. Ali nisam izveo zaključak koji vi predlažete u vašem pitanju.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Možete li da pročitate šta ste rekli, kako ne bismo bili dvosmisleni oko toga?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: OK. Dakle, naslov je: 4, Veza između komande splitskog vojnog okruga (Gotovine) i komande kninskog garnizona (Čermaka), 6. avgust 1995. godine. Treba li da pročitam i uvod, ili direktno?

ADVOKAT KAY - PITANJE: Samo pročitajte ono što ste napisali o pečatu.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: OK. „(A), uvod, funkcionalna veza između Čermaka i Gotovine, dok je Čermak komandant kninskog garnizona, nije baš jasna na osnovu onoga što stoji u doktrini hrvatske vojske, u pogledu odnosa između komandanata garnizona i komandanata vojnih okruga.“ I onda imam podnaslov (B). Dakle, (A) je uvod. (B) je sledeći naslov, to je Čermakovo stanovište. Onda imam pasus 1: „Pismene naredbe, ili druga dokumenta koje izdaje Čermak za vreme svog mandata kao komandanta kninskog garnizona, o kojima se iznad govori, ne daju reference ka splitskom vojnom okrugu, već samo spominju ‘Glavni štab hrvatske vojske’ kao višu komandu.“ I onda stoji fusnota. Sledeća rečenica: „8. avgusta Čermak je dobio pečat jedinice splitskog vojnog okruga, na osnovu naredbe pukovnika – treba da stoji generala, general-pukovnika Ante Gotovine.“

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da se zaustavimo tu. To je sve što nam treba. Ali primetićemo ovde da je zaglavlje komande splitskog garnizona postavljeno na isti način.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I svako zaglavlje komande garnizona je takođe postavljeno na isti način, bilo da su iz Imotskog, Benkovca, Zadra, Sinja, zaglavlje je postavljeno na isti način?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Nisam siguran za druge garnizone. Trebalo bi da pogledamo dokumente. Ali se slažem sa vama da, na primer, dokumenti broj 5781 i 5782 po

Pravilu 65 ter, a to su dokumenti koje je izdao komandant splitskog garnizona, ne spominju splitski vojni okrug u svojim zaglavljima, i – da, svakako, to je – to odgovara onome što vi govorite.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Kasnije ćemo da damo još nekoliko primera. Ali onda je – tačno je, onda, da poenta koju ste izneli u vašem izveštaju nije tačna.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne slažem se potpuno, jer mislim da je to interesantno u kontekstu – diskusije o odnosu između generala Čermaka i Gotovine, da se vidi na osnovu dokumenata koja sam pregledao, da general Gotovina naređuje izdavanje pečata splitskog vojnog okruga generalu Čermaku. Nisam izveo nikakav konkretan zaključak o činjenici da se u zaglavlju u levom gornjem uglu ili zaglavlju naredbi ili izveštaja koje izdaje general Čermak ne spominje splitski vojni okrug, ali ja --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Mogu li da vas tu zaustavim.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Zašto niste spomenuli u vašem izveštaju da je splitski garnizon imao isto zaglavlje, da je zadarski garnizon imao isto zaglavlje, kako ne biste ostavili utisak da je kninski garnizon na neki način drugačiji? Zašto to niste naznačili sudijama?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Jer nisam video ni jedan dokument u kojem bi stajalo da je general Gotovina naredio da se preda ili da se dostavi pečat sa spominjanjem splitskog vojnog okruga ovim drugim garnizonima.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To nema nikakve veze sa pečatom. Ima veze sa zaglavljem: Glavni štab. Molim vas da ne pokušavate da skrenete našu pažnju, gospodine Theunens. To se odnosi na rečenicu koja ima veze sa Glavnim štabom. Ne sa pečatom. Pečat je nešto potpuno drugačije. Pečat je broj, 3231. Ovo je o zaglavlju: Glavni štab.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja – vidim vašu poentu, i ako formulacija koja se koristi u izveštaju dovodi do pogrešnog zaključka, ja sa spreman da napravim ispravku kako bismo izbegli pogrešno razumevanje ovog aspekta.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Puno vam hvala. Mislim da ste to pokrili –

SUDIJA ORIE: Meni sada nije potpuno jasno, gospodine Theunens. Razumem da naredbe drugih garnizona, ne kninskog garnizona, imaju isto zaglavlje. Pitali su vas zašto vi niste ovo istakli. Meni nije jasno da li biste izveli isti zaključak kao što ste i uradili, bio on tačan ili pogrešan, u vezi sa kninskim garnizonom, jer, ako je tako, nema razloga da se spominje da su drugi bili potpuno isti i da se pravdaju isti zaključci. Ako bi to, međutim, značilo nešto drugo za vas, naročito u vezi sa kninskim garnizonom, onda shvatam pitanje zašto to niste pojasnili. Tako da meni to trenutno nije najjasnije.

SVEDOK THEUNENS: Gospodine predsedavajući, pokušaću da razjasnim to. Ja sam bio pod utiskom, kada sam video ovu naredbu generala Gotovine za pečat, da je to pečat koji se koristi za zaglavlju u izveštajima i naredbama, koje koristi kninski garnizon. Nakon pojašnjenja gospodina Kaya, shatio sam da sam verovatno ja došao do pogrešnog zaključka, odnosno, da taj pečat splitskog vojnog okruga, ili pečat jedinice splitskog ovjnog okruga, nije namenjen za zaglavlje koje koristi kninski garnizon u svojoj pisanoj komunikaciji.

SUDIJA ORIE: Dakle, treba, pre svega, da povežem vaše zapažanje sa zaglavljem izveštaja gde stoji: Čermakovo gledište; da činjenica da gospodin Čermak nije koristio pečat koji mu je dat nije od značaja, iako ste vi rekli da može da ima neki značaj. Da li je to --

SVEDOK THEUNENS: To je tačno. Jer sam pogrešno zaključio da pečat ima neki značaj za zaglavlje, ali nakon pojašnjenja da se pečat nije koristio za zaglavlje već u neke druge svrhe, sada --

SUDIJA ORIE: Pojašnjenje je o tome šta bi moglo da se nađe u zaglavljinama nekih drugih garnizona. Da li ste proverili to, ili ste samo prihvatili ono što vam je rekao gospodin Kay.

SVEDOK THEUNENS: Proverio sam u – zapravo, u jednom dokumentu – ne, u najmanje dva dokumenta splitskog garnizona, i tu stvarno nema referenci ka splitskom vojnom okrugu. Spreman sam, naravno --

SUDIJA ORIE: Ne taržim vam to. Samo zbog sebe želim da proverim tačno na osnovu čega ste doneli ovu razliku i šta to zapravo znači ovde. Sada razumem. Molim vas nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Zahvalan sam vam, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da pogledamo to pismo koje je napisano, jer sam vam postavio neka pitanja u vezi sa funkcionisanjem kapaciteta koje bi bilo moguće u kninskom garnizonu, i vidimo da je ovo pismo od 16. februara 1995. godine, to je pismo komandanta splitskog garnizona, gospodina Zoričić. Ako pređemo na 3. stranu, možemo da vidimo to, i onda možemo da se vratimo na 1. stranu.

ADVOKAT KAY: Uz vaše dopuštanje, časni Sude, pokušavam na ovaj način da omogućim ovom sudu što je više informacija. Možemo li sada da pređemo na početak s obzirom da vidimo da je ovo od komandanta garnizona, pukovnika Zoričića, na koga ste se pozvali tokom unakrsnog ispitivanja gospodina Mišetića.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To pismo je upućeno načelnku Glavnog štaba, u to vreme to je bio general Bobetko, a tema je funkcionisanje splitskog garnizona. Tu stoji: „U praksi, splitski garnizon još uvek nije potupno operativan, naročito kada se radi o uspostavljanju komande, saradnje, koordinacije i sigurnosti celokupnog rada, reda i discipline u garnizonu.“ Ako zastanemo na trenutak. Slažete se da je splitski garnizon, naravno, da je bilo jedno uspostavljeno telo u garnizonu koje je postojalo unutar splitske vojne oblasti?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, slažem se.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To nije ista situacija kao u Kninu. Vidimo da se on poziva na naredbu kojom je uspostavljen ovaj garnizon, da će rad garnizona biti zasnovan na pravilima službe, i spominje određene probleme u praktičnom radu i da su komandanti dužni da definišu konkretne zadatke. On kaže: „To do sada nije urađeno.“ A to je relevantno za ona pitanja koja sam vas postavio o majoru Gojeviću i njegovim pripremama unapred. Da li razumete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, ovaj dokument govori o funkcionisanju splitskog garnizona. Ne govori o funkcionisanju kninskog garnizona.

SUDIJA ORIE: Razumeo sam da gospodin Kay koristi ovaj dokument kako bi uporedio nivo operativnog razvoja garnizona. Da li vam je to jasno? Samo proveravam da li ste razumeli pitanje onako kako sam ga ja razumeo.

ADVOKAT KAY: Apsolutno, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Sećate se da sam vam juče pokazao dokument od 20. juna 1995. godine, od 28. juna 1995. godine, gde smo videli da je trenutno stanje ljudstva u kninskom garnizonu bilo njih troje. Da li se sećate toga?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Sećam se. Ali ja sam samo – mislim --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Proći ćemo kroz svaki pasus u ovom pismu, čisto da znate, kako biste videli sa čime se suočavao splitski garnizon.

SUDIJA ORIE: Malo sam zabrinut da li je gospodin Theunens tačno razumeo na šta vi ciljate i hajde da mu damo šansu da kaže ono što mu je očigledno na umu u ovom trenutku.

SVEDOK THEUNENS: Takođe sam razumeo iz drugih dokumenata; na primer, iz dokumenta broj 5781 po Pravilu 65 ter –

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da stavimo to na monitor, onda? Jer bih hteo da vidim o čemu govorite. Da li nam je potrebno da prikažemo to i da pogledamo to, u ovom trenutku?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Možda bih mogao da kažem to što imam da kažem i onda vi odlučite da li želite da vidite dokument ili ne. Jer to mogu da vam kažem u dva reda.

Dokumenti broj 5781 i 5782 po Pravilu 65 ter su, zapravo, naslovne strane i izveštaj se zove, Zapisi sa sastanka o analizi rada i discipline splitskog garnizona, datirano na maj 1995. godine, gde...

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pogledaćemo sve to. Bez brige.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Samo me pratite, gospodine Theunens.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, ovo je – ovo je dobro uputstvo svedoku. Istovremeno, gospodine Theunens, ako ima nešto u u bilo kom trenutku dok vam gospodin Kay pokazuje određena dokumenta, ako nešto nedostaje, ako biste mogli da zabeležite to na šta želite da skrenete pažnju, na određenu stvar, i onda kad završimo ovaj deo unakrsnog ispitivanja, gospodin Kay će vam dati – računacu na to da ćete preuzeti inicijativu, gospodin Kay će vam dati šansu da dodate bilo šta o čemu se nije govorilo a vi smatrate da je to važno. Jer ako nastavimo tako da vi govorite da želite da kažete nešto, a gospodin Kay vam govori da ne brinete, da ćete stići do toga, onda to može da izazove neke nemire koje je bolje izbeći. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Preći ćemo – ako sada pratite moju rutu, gospodine Theunens, to nije dokument koji ste ranije videli, i predlažem vam da ga pročitate i da razmislite o tome. Pa pređimo na to šta on kaže u februaru 1995. godine, šest meseci pre operacije Oluja. Sledeći pasus: „Komande su obavezne da obezbede komandi garnizona sav neophodan materijal i sredstva za efikasan rad garnizona. Ništa od toga nije urađeno.“ Sledeći pasus: „Komandanti su obavezni da kontrolišu rad, red i disciplinu u garnizonu...“ to se odnosi na kvartalne analize (tromesečna analiza). „Nešto slično nikada nije urađeno u splitskom garnizonu, koji je osnovan 1993. godine.“ Hajde da pređemo na 2. stranu. On kaže, po njegovom mišljenju, da splitski garnizon nije osnovan na osnovu organizacione naredbe. To je pitanje koje sam vam postavio u vezi sa Kninom. „Još jedan praktičan problem jeste autoritet komandanta garnizona, oficira za kontrolu garnizona i dežurnog oficira garnizona. Ja nemam autoritet nad vojnom policijom, ja čak ni ne saradujem sa njima, s obzirom da komandant 72. bataljona vojne policije ignoriše institucije garnizona. Bez pomoći i mogućnosti upotrebe vojne policije, nemoguće je dostići zahtevani nivo naredbe i discipline.“ Hajde da stanemo tu. Ovo je veoma važna stvar, ne mislite li tako, u vezi sa dokazom koji ste dali Sudu a koji se tiče institucije garnizona. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To jeste važno, ali smatram da ova informacija ne bi promenila ni jedan zaključak koji sam izveo a koji se odnosi na vezu između koamndanata garnizona i vojne policije, jer zaključke koje sam ja izveo se primenjuju na drugu situaciju. I ako želite, mogu li da vam skrenem pažnju na – mislim na situaciju pre Oluje, na dokument broj 5626 po Pravilu 65 ter, gde general pukovnik Zoričić tražio od 72. bataljona vojne policije, ako ne

grešim, u martu 1995. godine, da obezbedi ljudstvo za posmatranje kao i za održavanje zakona i reda za vreme fudbalske utakmice između Hajduka iz Splita i --

ADVOKAT KAY - PITANJE: To je sledeći dokument koji ćemo da pogledamo. Predočavam vam sve dokumente, gospodine Theunens. Nema tu nikakvog skrivanja. Proučili smo vaše fusnote. Onda su bile analizirane i dalji materijal, uglavnom od Tužilaštva, je prikupljen, u redu? Ali svakako da biste se složili da bi ovaj pasus i ovo pismo imalo sadržinu, kao važno objašnjenje koje ste vi ponudili Sudijama ovog Suda, u odnosu na temu koja je predmet vaše ekspertize. Da li se slažete sa tim?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što sam vam ranije rekao, da sam imao dokument uključio bih ga u izveštaj, i dokumenti broj 5781 i 5782 po Pravilu 65 ter, ali oni u principu govore isto o vezi između komandanta splitskog garnizona i 72. bataljona vojne policije, i ova dva dokumenta po Pravilu 65 ter se odnose na dokument od maja 1995. godine, i uključeni su u dodatak mog izveštaja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Kada on kaže da nema autoritet na vojnom policijom, to je zbog toga što zakoni koje smo juče pogledali, u stvari, mu ne daju ovlašćenje da naređuje vojnoj policiji. To je tačno, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ne bih se složio sa ovom interpretacijom, jer da komandant garnizona stvarno nema ovlašćenje nad vojnom policijom, on se ne bi obratio načelniku Glavnog štaba da raspravi o tom problemu, jer je to nepostojeći problem. To je samo zato što on – on vidi da se zakoni i propisi ne primenjuju, to je nešto što što bi neko uradio u vojsci, on – komadant garnizona, savetuje se sa, u ovom slučaju, sa najstarijim oficijom, odnosno, načelnikom Glavnog štaba, kako bi ga informisao o problemima sa kojima se suočava u – sa ciljem da se ovi problemi reše.

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, dozvolite mi da pokušam da razumem vaše svedočenje u vezi sa ovim pitanjem. Gospodin Kay vas pita da li biste se složili sa njim da komandant garnizona kaže da nema autoritet nad vojnom policijom, i gospodin Kay vam predlaže da – da je to zbog toga što mu zakon, koji je na snazi, ne daje takva ovlašćenja. Vaš odgovor se odnosi na neku drugu stvar. Vaš odgovor se odnosi na nekoga ko se žali da primećuje razne probleme koje ne može da reši, jer nema autoritet nad vojnom policijom. Zar ne, to je vaš odgovor. Sada, to može da znači dve stvari. Prva je da, nije tačno da nemam autoritet nad vojnom policijom; ili nemam autoritet nad policijom, može li neko da uradi nešto kako bi se rešili ovi problemi, jer ja ne mogu, zar ne? Na kraju se sve svodi, bilo da je tačno ili ne, da li on ima ova ovlašćenja po postojećim zakonima, i to je izgleda pitanje na koje niste odgovorili. Hajde onda da prvo pogledamo formalni zakonski okvir i da vidimo da li je neko ovlašćenje garantovano komandantu garnizona, neko sprovođenje vlasti nad vojnom policijom. To je pitanje.

SVEDOK THEUNENS: Član 9 dokaznog predmeta Tužilaštva broj P880 ne spominje komandanta garnizona. Dakle, to je tačno. Međutim, stoji da pored komandanta vojnog okruga, komandanta mornarice ili komandanta vazdušnih snaga, vojna policija, za primenu regularnih zadataka vojne policije, se podređuje najvišem -- izvinite me, najvišem oficiru hrvatske vojske u tom području.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Po funkciji. Prevod je promenjen, gospodine Theunens. To je po funkciji. Ovo pred Sudom je stari prevod, i promenjen je za vreme svedočenja svedoka – nakon svedoka Džolića.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Spreman sam da prihvatim to. Iznenaduje me da sam tek sad obavešten o ovome. Ali, svejedno. Iz drugih dokumenata koje sam video, na primer, dokument o fudbalskoj utakmici, slažem se da je to samo jedan dokument, ali on predlaže da komandant garnizona, odnosno, da komandant splitskog garnizona u martu 1995. godine može da traži vojnoj policiji da mu obezbedi pomoć kako bi se održali red i disciplina u gradu za vreme fudbalske utakmice.

SUDIJA ORIE: Razumem da će vam gospodin Kay predočiti taj dokument i zahtev za redom, za ovlašćenjem, to će možda biti teme o kojima će se tada govoriti, ali ja – Ali ste rekli, na osnovu člana 9 sa kojim ste radili, očigledno prevoda nije tačan, i o tome su se izgleda složile stranke, gospodine Waespi, iz onoga što sam ja razumeo.

TUŽILAC WAESPI: Proveriću to.

SUDIJA ORIE: Da. Proveriću to. Da, na osnovu pozivanja na najviše – samo da ...

ADVOKAT KAY: Član 9 je u pravilniku koji se tiče vojne policije, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Najviši oficir hrvatske vojske, to je za vas, i sada ste obavešteni o prevodu koji nije baš tačan, to je za vas osnova da kažete da postoje neke osnove u zakonu za sprovođenje autoriteta. To je odgovor na pitanje gospodina Kaya. Molim vas nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KEHOE: Pa, to je potpuno pogrešno, gospodine Theunans.

SUDIJA ORIE: *(preklapanje govornika)* ... samo sam hteo da utvrdim.

ADVOKAT KAY: *(preklapanje govornika)* ...

SUDIJA ORIE: Pa to makar daje odgovor na vaše pitanje i to je bilo moje prvo pitanje. Odgovor bi bio o tome šta ste vi pitali svedoka.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Član 9 ne stavlja komadanta garnizona na višu funkciju u odnosu na komandanta brigade, bataljona, vojnog okruga, čega god, zar ne? Komandant garnizona je na lestvici prilično nisko. Vi blefirete, gospodine Theunens, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Gospodine Kay, mislim da treba da opet pogledate moj odgovor, jer nikada nisam sugerisao na kom je nivou komandant garnizona na toj skali.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To je nešto implicitno u vašem odgovoru uvaženom sudiji Orieu da bi, na osnovu člana 9, komandant vojne policije odgovarao komandantu garnizona, i to bi značilo da je ono što je gospodin Zoričić, pukovnik Zoričić govorio, da bi to zakonski bilo pogrešno.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Moje tumačenje ovog ovde pasusa o vezi koju pukovnik Zoričić ima sa vojnom policijom, to meni pokazuje da nedostatak ovlašćenja koje on ima nad vojnom policijom nije rezultat potpunog odsustva zakona o – izvinjavam se, potpuno odsustvo osnova za takva ovlašćenja u propisima, već je to zbog njegove – zbog situacije sa kojom se suočava, konkretno, sa njegovim odnosom sa komandantom 72. bataljona vojne policije.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Videćemo još puno dokumanata, pa vam neću tražiti da se zadržavate na ovome, jer ćemo se baviti temom linije izveštavanja u jednoj od narednih prilika tokom sledećih nekoliko dana. Hajde da sada pogledamo sadržaj ove stvari ovde. Pod predlogom rešenja, ono što ste vi rekli da on to pitanje autoriteta prosleđuje na veoma visok nivo, da li biste se složili?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, slažem se, jer bih očekivao da pukovnik Zoričić prvo razgovara o ovoj stvari sa komandantom splitskog vojnog okruga, s obzirom da je on (komandant splitskog vojnog okruga), po doktrini, odgovoran za red i disciplinu u garnizonu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Naravno, vi ne znate da li je on razgovarao ili nije.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. Na osnovu ovog dokumenta ili onog dokumenta, mislim, na osnovu ovih dokumenata koje sam video, ne mogu da izvedem zaključak. Izgleda da nema referenci ka ranijem razgovoru pukovnika Zoričića i generala Gotovine o ovoj stvari.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Vi ne možete da – izvučete neki zaključak o tome iz ovog dokumenta, i ako pogledamo broj tri njegovog predloga, on kaže – i hteo bih da ovo pažljivo pogledate s obzirom da je relevantno za one stvari o kojima ste govorili pre nego što ste proučili ovaj dokument. „Komandantu garnizona će biti dato ovlašćenje i njemu će biti podređena jedna četa vojne policije u gradu Splitu.“ On traži ovašćenje nad vojnom policijom. On kaže, Ovo je rešenje problema. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako. I važno je da se primeti da on predlaže da mu se četa vojne policije podredi za stalno, a to ide čak i dalje od toga da on ostvaruje ovlašćenja nad vojnom policijom.

ADVOKAT KAY - PITANJE: On traži ovlašćenja i traži da dobije četu koja će da mu bude podređena. Hajde onda da pređemo na –

ADVOKAT KAY: Mogu li da dam ovaj dokument na usvajanje u spis, časni Sude, osim ako Sud ne čeka da ga pogleda kasnije.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D996.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D996 je usvojen u spis. Gospodine Theunens, konkretno ste ukazali na činjenicu da je četa vojne policije njemu podređena u – za stalno, a to sugerirate da, iako ne na trajnoj bazi, da je već imao ovlašćenja nad vojnom policijom. Gde to možemo da pročitamo, ili zbog čega donosite taj zaključak da ono što on traži nije da mu se da potpuno ovlašćenje, već ovlašćenje – već na različitim bazama. Gde mogu da nađem tu formulaciju u ovom pismu? Jer ja čitam pod tačkom 3: „Komandantu garnizona će biti dato ovlašćenje, i jedna četa vojne policije u gradu ... biće mu podređena,“ a to ukazuje da on nema ovlašćenja i da on nema četu koja mu je podređena. Ipak, vi ste dali drugašije objašnjenje.

SVEDOK THEUNENS: Ono što pokušavam da kažem, časni Sude, jeste da u njegovom predlogu, pukovnik Zoričić kaže da bi njemu trebalo da se da ovlašćenje, odnosno, treba mu dozvoliti da izdaje naredbe ili da podnosi zahteve vojnoj policiji. Kada kažem „podnosi zahteve,“ to je, na primer, da traži ljudstvo za određeni zadatak koji se odnosi na održavanje reda i discipline. Tako da, na primer, pukovnik Zorić može da traži i, Mogu li da imam odeljenje vojnih policajaca nedelju dana ili na nekoliko dana, za ove konkretne aktivnosti koje sam predvideo, a čiji je cilj održavanje reda i discipline u okrugu, ili unutar garnizona, izvinjavam se, pri čemu on zahteva ljudstvo od komande bataljona vojne policije, ali to ne znači da treba da ima celu četu koja mu je trajno podređena. Zašto? Jer kada bi imao četu koja bi mu bila podređena – i ja dodajem reč trajno, jer njegov zahtev ne spominje privremeno ili neki konkretni vremenski okvir. On samo kaže podređen komandi garnizona, pa, ako ima svoju četu vojne policije, on ne mora da šalje takve zahteve za ljudstvom komandantu bataljona, odnosno, komandantu bataljona vojne polcije. Zbog toga sam napravio ovu razliku.

SUDIJA ORIE: Da. Ali moje pitanje je bilo, gde u ovom dokumentu ili gde u bilo kom povezanom dokumentu, mi nalazimo podršku ovoj analizi – jer ono što vi kažete jeste da davanje ovlašćenja znači davanje ovlašćenja da se podnose zahtevi. Razlika – ali to je – ja nisam osoba kojoj je engleski maternji jezik, ali ovlašćenje i zahtevanje, uglavnom ljudima – ne treba im

toliko ovlašćenja da bi podneli zahtev. Ja mogu da podnesem zahtev bilo kome sve dok to nije – vi ste dali veoma konkretno značenje tim rečima, a ja vas pitam na kojim tačno osnovama.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, kada pogledamo vrh strane ...

SUDIJA ORIE: Da.

SVEDOK THEUNENS: Drugi pasus: „Drugi praktični problem jeste ovlašćenje komandanta garnizona. Ja nemam ovlašćenje nad vojnom policijom.“ I onda malo dalje Zoričić kaže, „s obzirom da komanda 72. bataljona vojne policije ignoriše instituciju garnizona.“ Naravno da modu svi da podnesu zahtev, ali u vojsci, kada podnesete zahtev --

SUDIJA ORIE: Hajde da prvo analiziramo rečenicu.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Jer ona glasi ovako: „Ja nemam ovlašćenje nad vojnom policijom, ja čak ni ne saradujem sa njima, s obzirom da komandant 72. bataljona vojne policije ignoriše instituciju garnizona.“ Ovo pokreće najmanje jednu temu: Da li – činjenica da je institucija garnizona bila ignorisana ima efekat na saradnju, samo na saradnju, ili takođe i na ovlašćenja. Ako neko ignoriše moje postojanje, možda neće biti sklon da saraduje sa mnom jer jednostavno ignoriše moje postojanje. Sa ovlašćenjima može da bude drugačije, ako ja ignorišem instituciju garnizona, ako garnizon imao ovlašćenja nada mnom, to je samo pitanje sprovođenja ovlašćenja. Dakle, ta rečenica – ostavlja otvorenim nekoliko pitanja. Na primer, zbog čega zaključujete da je ovde relevantno ignorisanje ovlašćenja pre nego ignorisanje saradnje sa institucijom garnizona?

SVEDOK THEUNENS: Ja nisam – ili barem mislim da nisam izveo taj zaključak. Ono što pokušavam da objasnim jeste da reč „ovlašćenje“ u ovom kontekstu znači da kada komandant okruga – izvinjavam se, kada komandant garnizona podnese zahtev komandantu 72. bataljona vojne policije za pomoć, na primer, za ljudstvo za određenu aktivnost, ovlašćenje znači da će zahtev biti usvojen, osim ako postoje stvarno dobri razlozi 72. bataljona vojne policije da ne odobri zahtev.

SUDIJA ORIE: Dakle to nije formalno ovlašćenje već neformalno ovlašćenje da se uzme za ozbiljno ono što neko kaže u određenoj situaciji. Da li je to...

SVEDOK THEUNENS: Ne, časni Sude. Možda je to povezano sa razlikom između vojne i civilne terminologije, ali u vojnoj terminologiji, ako podnesete zahtev, u ovom kontekstu, odnosno, komandant garnizona podnese zahtev vojnoj policiji, komandant garnizona očekuje da vojna policija ispuni taj zahtev. Vidimo da se ovde spomnije da komandant garnizona smatra da

ga 72. bataljon vojne policije ignoriše. U konkretnom kontekstu ovog zahteva, zaključujem da, zapravo, komandant 72. bataljona vojne policije ni ne odgovora na zahtev, nije ni poslao odgovor, ne kaže, pa, nemoguće je, ili moguće je, ili, nemate osnove u doktrini ili u zakonu da biste podneli ovakav zahtev. Na osnovu ovog pasusa ovde, izgleda kao da komandant 72. bataljona vojne policije jednostavno ne odgovora na ovo. Ovlašćenje takođe može da znači da, opet – i osnova za to se nalazi u zahtevu, da bataljon vojne policije može da pomaže komandantu garnizona u drugim područjima. Ne konkretno u obezbeđivanju ljudstva, ali, na primer, ako komandant garnizona – i to je zapravo objašnjeno u dokumentu broj 5782 po Pravilu 65 ter. On poziva predstavnike jedinica u splitskom garnizonu da prisustvuju redovnom sastanku ili analizi. To je mesečni sastanak. Mesečni sastanak o analizi disciplinske situacije.

SUDIJA ORIE: Mislim da smo se u ovom trenutku malo udaljili od mog pitanja. Ostavljam gospodinu Kayu da nastavi svoje unakrsno ispitivanje.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Juče smo pogledali dokazni predmet Odbrane broj D34, koji daje činjenicu, a to je organizaciona naredba koja se tiče rada, reda i discipline u štabu garnizona od 27. avgusta 1993. godine, dokazni predmet Odbrane broj D34, pasus 2: „Štab garnizona nema operativnu funkciju, niti pravo da izdaje naredbe jedinicama hrvatske vojske, osim ako to nije precizno propisano ovlašćenje koje se tiče rada, reda i discipline u štabu garnizona izvan kasarni,“ i tako dalje. I to je vrlo jasno, što se tiče ovlašćenja ili moći komandanta garnizona, u vezi sa izdavanjem naredbi, da to treba da bude precizno propisano ovlašćenje, i kao što sam vas pitao juče, to su propisi, zakoni garnizona koji se tiču reda, discipline, da se ne prelazi most brže od 30 kilometara na sat, i druga pitanja garnizona koja zahteva komandant garnizona. Da li je to tačno, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. Ali jedan od – mislim, jedno od osnovnih principa kada namećete pravila, jeste, da ste takođe u poziciji da proverite da li se poštuju pravila. I vojna policija je jedan od alata koje možete da koristite kao komandant garnizona kako biste proverili da li vaše naredbe, koje se primenjuju na disciplinske situacije izvan kasarni, da li ih se poštuju, da ili ne. I to zahteva da imate nešto što je ovde opisano kao ovlašćenje nad vojnom policijom. Na primer, zahtevate od vojne policije da postavi nekoliko ljudi na most kako bi se proveravala brzina konkretnog dana za konkretni vremenski period, a to je nešto drugačije od toga da imate četvu vojne policije koja vam je podređena.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Možete da zahtevate to, ali komandant vojne policije može to da prihvati ili da odbije. Tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. Ali kao što sam ranije objasnio, u situaciji koja je propisana pravilima, komandant vojne policije – u ovom slučaju bataljona – mora da objasni zašto odbija ili zašto one može da ispuni zahtev. To tačno objašnjava zašto se pukovnik Zoričić obraća načelniku Glavnog štaba, sa konkretnim problemima sa kojima se suočava sa komandom 72. bataljona vojne policije.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ako pređemo na 7. stranu dokaznog predmeta Odbrane broj D34 i pogledamo pasus 17, to je onaj koji juče nisam izneo pred Sud zbog uštede vremena, ali možda je ovo trenutak da – da ga pogledamo, jer tu stoji – evo nas. Pod naslovom red, disciplina i nadzor nad ponašanjem vojnog osoblja, kako komandanti garnizona treba da izdaju uputstva i šta treba da pokriju njima: radni sati; vreme promena organa unutrašnjih službi; ponašanje vojnog osoblja na javnim mestima; vrsta nadzora nad ponašanjem u vojnom okrugu preko patrola, i tako dalje; zavrana mesta; upotreba javnog prevoza, i tako dalje. Tačno ono o čemu sam vam govorio juče popodne o regulisanju ponašanja kako bi se osigurao red vojnih servisa unutar područja garnizona. Zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. I samo bih da skrenem pažnju Pretresnom veću na činjenicu da za četvrtu tačku, vrsta nadzora nad ponašanjem ljudi u podrčju garnizona, tu se spominju patrola vojne policije.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Ne spominju se naredbe, već samo način na koji treba da se sprovede uputstva. Nije li to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. Ali kao što sam objasnio u – u vojsci – naredba ili uputstvo bez mehanizma kojim bi se proverilo njegova primena nije veoma efektivno. Ako govorite o vašem primeru o mostu i ograničenju brzine, ako ne proverite da li se ta naredba primenjuje i ako ne – ne možete da ubedite one koji koriste most da će biti proverena brzina i da će se svakako preduzeti mere protiv onih koji krše ograničenje brzine od 30 kilometara na sat, mislim da možemo da budemo prilično sigurni da će se to ograničenje brzine na 30 kilometara na sat kršiti u velikom broju.

SUDIJA ORIE: Čini se da vas razdvaja jedna stvar. A to je – prva je ovlašćenje da se izdaju uputstva i ovlašćenje da se nadgleda sprovođenje tih uputstava, a vi ste to stavili na isti nivo, i vi, gospodine Kay, vi ne kažete puno u ovom trenutku, ali makar ne priznajete ono što predlaže gospodin Theunens.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Takođe sam primetio da je to konkretno, da je to ono na šta gospodin Theunens želi da nam skrene pažnju, da je patrola vojne policije ovde pomenuta kao jedan od načina nadzora koji se ovde spominje.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Mislim – meni se ove tačke čine veoma jasnim u ovom trenutku, na ovu temu.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde samo da pogledamo ovo, gospodina Theunens, rekli ste nam da se iskusni vojni oficir. Ovo što ovde gledamo jesu mirnodopske stvari, kada su garnizon i vojna struktura u okolnostima kada ne moraju da deluju operativno. Nije li to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne bih se složio sa vama, jer imamo naravno, imenovanje generala Čermaka na mesto komandanta kninskog garnizona, i mislim da je to na kraju – mislim na zvanični kraj operacije Oluja, iako je i dalje bilo izolovanih čarki u džepovima neprijateljskog otpora, kao i nekih operacija duž granice sa Bosnom i Hercegovinom, postoji naredba koju je dao general Červenko komandantima vojnih okruga da osnuju teritorijalnu organizaciju, odnosno, da imenuju komandante garnizona i da oforme strukturu u onim delovima koji su opisani kao novooslobođene oblasti, i sećam se imenovanja – mislim da je to bio kapetan ili major Ashley Minak, na mesto --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Benkovac.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, tačno. Hvala vam.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pogledaćemo to. Da li mislite da ste previše ušli u polje prava, oslanjajući se na analize i izostavili ste zdrav razum kada se radi o tome kako funkcioniše vojska, kada dajete vaša mišljenja ovom Sudu o ovim stvarima?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Zapravo, časni Sude, pokušao sam da usvojim suprotni pristup, kada sam pravio moj izveštaj i kada sam davao odgovore tokom mog svedočenja. Istina je da sam uzeo propise kao početnu tačku, ali onda su dokumenti koji opisuju kakva je bila situacija za vreme Oluje, ti dokumenti su, zapravo, po mom mišljenju, važniji kao osnova za izvođenje zaključaka nego sami propisi. Ako gledamo u propise bez da gledamo njihovu primenu, to može da bude korisno za ono što vi zovete pravna rasprava, ali to nije svrha mog izveštaja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li ste razgovarali o ovome sa iskusnijim vojnim oficirima nego što ste vi, ili sa komandantima garnizona, ili sa ljudima koji imaju iskustva o ovim situacijama, o tome šta bi moglo da se očekuje od garnizona u ovakvim okolnostima. Da li ste razgovarali --

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Možete li molim vas da objasnite šta mislite pod „ovakvim okolnostima“?

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li ste – da li ste razgovarali o tome da li u nekom sukobu u okolnostima gde garnizon nije uspostavljeno, gde pravila o garnizonu važe za doba mira pre nego za okolnosti koje imamo u Kninu u avgustu, septembru, oktobru i novembru 1995. godine? Da li dobili neki savet? Da ili ne? Jednostavno je.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, ali vi dajete brojne predloge.

ADVOKAT KAY: (*preklapanje govornika*) ...

SUDIJA ORIE: Mislim da vas gospodin Kay pita da li ste tražili savet. Bez obzira koji su njegovi predlozi u pitanju kada govori o pravu ili o pravicima, Pretresnom veću, naravno, nije jasno šta on predlaže, ali on ne traži potvrdu tih predloga. On traži odgovor i da li ste dobili savet, da ili ne. A o tome kako da se bavimo predlozima, mislim, kao što vam je gospodin Kay rekao nekoliko puta, sačekajte, verujte mi, da ništa nisam predvideo, isto kao što ne treba da vas brine da će Pretresno veće da predvidi predloge koji vam nisu direktno upućeni radi vaše potvrde.

SVEDOK THEUNENS: Kada sam sastavljao svoj izveštaj, nisam primao konkretne savete ili nisam tražio konkretne savete o funkcionisanju garnizona za vreme mira ili za vreme rata. Želim da napomenem da sam bio u septembru na konferenciji u Oslu koja je, naravno, bila nakon podnošenja izveštaja, gde su bili pripadnici britanske vojske, vojni tužioci, i drugi ljudi koji se bave pravnim temama u oružanim snagama i gde smo imali raspravu – negormalnu raspravu o poteškoćama sa kojima se suočavaju vojni komandanti kada treba da održe zakon i red – mislim, vojnu disciplinu, izvinjavam se, da održe vojnu disciplinu nad svojim snagama tokom različitih vrsta sukoba, jer ja takođe msilim da je važno da se napravi razlika između različitih tipova sukoba koje gledamo.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pitanje se odnosi na garnizone. Postoji mnogo velikih tema koje ste na drugim mestima raspravljali, gospodine Theunens, ali molim vas da razgovaramo o ovoj temi, jer mene interesuje garnizon. O tome se radi na ovom suđenju. Primili ste savet o tome da li se ovi propisi koji se tiču garnizona primenjuju više za vreme mira, u normalnim okolnostima, nego u situaciji koju mi ovde imamo.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ja nisam primio, kao što sam napomenuo, konkretni savet o funkcionisanju garnizona. Hteo bih da dodam da dokumenti – mislim, hrvatski dokumenti o doktrini koje sam pregledao, ne daju naznake da postoje razlike, kao što je predložio gospodin Kay, u funkcionisanju ili o ulozi ili drugim procedurama koje se primenjuju na garnizon.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Hajde da pređemo na dokument broj 5626 po Pravilu 65 ter, a to je dokument koji ste vi hteli da – da pogledate, datiran na 27. februar 1995. godine, i pojavljuje se 11 dana nakon pisma pukovnika Zoričića upućeno načelniku osoblja. I ovde vidimo pečat, opet u gornjem levom uglu, Glavnom štabu. Datum je 27. februar. Tema je: Naredba, komandantu 72. bataljona vojne policije: „Kako bi se kontrolisalo ponašanje vojnog osoblja na javnim mestima i kako bi se poboljšala disciplina, komandant splitskog garnizona će lično da vrši kontrolu tokom dana tokom fudbalske utakmice uz pomoć vojne policije i oficira za nadzor.“ Primitite naslov naredbe, ali primitite šta ide sledeće: „Od vas se zahteva da obezbedite

dva vojna policajca 1. marta, da pomognu komandantu splitskog garnizona, pukovniku Zoričiću, i oficiru za nadzor.“ Vidimo kakva je terminologija korišćena. Sledeća strana, koju nema potrebe da pogledamo, je potpisana od strane komandanta splitskog vojnog garnizona, pukovnika Zoričića. Pre svega, da li znate da li je pukovnik Budimir, komandant 72. bataljona vojne policije, obezbedio te oficire pukovniku Zoričiću. Da li znate to?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne, časni Sude, nisam video ni jedan dokument koji pokazuje da li je ova naredba ispoštovana ili ne.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Druga stvar, da li se slažete da, u stvari, ako je komandant splitskog garnizona izdao neku naredbu, ako je hteo da izda neku naredbu, bio on u pravu ili ne, umesto da je izda komandantu 72. bataljona vojne policije, trebalo je da je izda komandantu 1. čete splitske vojne policije. To bi bio prikladan način, da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To zavisi od odnosa koji postoji između komande splitskog garnizona i 1. čete splitske vojne policije.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dake, ne možete da odgovorite na to pitanje.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Na osnovu – načina na koji je pitanje sada postavljeno, ne, ne mogu. Mogu samo da pretpostavim da je pukovnik Zoričić, kao viši oficir, znao zašto izdaje naredbu komandantu 72. bataljona vojne policije a ne, kao što ste predložili, komandantu 1. čete bataljona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pogledali smo prethodni dokument, od 16. februara, i onda ovaj dokument, od 27. februara, da li znate da li je pukovnik Zoričić, u stvari, pokušao da ostane pri svom zahtevu komandantu 72. bataljona, pukovniku Budimiru?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja – ja ne mislim da ovaj dokument dopušta da – da se izvede takav zaključak.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da pogledamo terminologiju dokumenta. Naslov je naredba. Vi ste nekoliko puta rekli gospodinu Mišetiću, da jedan dokument ne ustanovljava da je nešto tačno, da ako uzmete dokument, da tim dokumentom možete nužno nešto da dokažete. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Naravno. To zavisi od prirode dokumenta i od sadržaja, i ako je sadržaj – ako izgleda da je nedosledan sa onim što se nalazi u drugim dokumentima koji govore o istoj ili povezanoj stvari, onda treba da postoji dobar razlog – ili neko bi trebalo da istraži zašto jedan dokument daje naznake ili predlaže potpuno drugačije situacije od onoga što je ustanovljeno u drugim dokumentima.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne postoji neki drugi dokument koji je kao ovaj koji ste videli. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ako mislite kao --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne. Samo da ili ne, ili ćemo u suprotnom ovde da budemo do sledećeg Božića, to vam obećavam.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, to je ipak – ako kažete „dokument kao što je ovaj,“ to može biti bilo šta, može da se odnosi na dokumenta – o fudbalskoj utakmici, mogu biti dokumenta koja su potpisali gospodin A. ili gospodin B, mogu biti dokumenta u kojima je naredba predstavljena kao zahtev. Može biti bilo šta. Zbog toga, svedok može da traži od vas da mu kažete šta mislite pod „kao što je ovaj.“

ADVOKAT KAY: Mislim da je svedok razumeo, časni Sude, pitanje --

SUDIJA ORIE: Očigledno, ako iz njegovog odgovora postane jasno da je razumeo, onda, naravno, ćemo se zapitati koji je razlog da traži dodatno objašnjenje. Gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS: Da, gospodine Theunens. Ako je pitanje da li sam video druge naredbe koje je izdao pukovnik Zoričić 72. bataljonu vojne policije, onda, naravno, odgovor je ne.

SUDIJA ORIE: Da li ste videli neke dokumente u kojima komadant garnizona zahteva pomoć vojne policije?

SVEDOK THEUNENS: Ja sam --

SUDIJA ORIE: Da im pomogne oko ovog zadatka.

SVEDOK THEUNENS: Jesam, časni Sude, i to su, na primer, dokumenti koje ili naredbe ili zahtevi, koje je izdao general Čermak kada je bio komandant kninskog garnizona između 5. avgusta 1995. godine, i otprilike novembra 1995. godine.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Hvala vam.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Gledajući ovaj dokument, to, u stavi, to nije prava naredba, zar ne, jer on kaže, Od vas se zahteva.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Po mom mišljenju, upotreba termina „zahteva se“ je odraz onoga o čemu smo prvo raspravljali u vezi sa članom 9 pravila o vojnoj policiji, i onda, konkretnije, o onome što govori pukovnik Zoričić pod – u pausus o njegovom ovlašćenju nad vojnom policijom. I mogao je da kaže, Naređeno vam je. On kaže, Od vas se zahteva, ali iznad toga, on kaže naredba, i u naslovu predmet on isto kaže naredba. Dakle, vojnoj osobi ovo bi trebalo da bude jasno, da li on zahteva ili on naređuje, ali rezultat koji Zoričić želi da postigne je

isti. On želi da mu vojna policija obezbedi ljude da mu pomognu u zadatku koji je opisan u dokumentu, i on dalje, i upotreba terminologije, da vojni policajac treba da izvesti oficira za nadzor u komandi garnizona u 17.00 časova, je još jedna naznaka da on očekuje da vojna policija uradi nešto što je on tražio/naredio.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To je to. Hajde da sada ovo usvojimo u spis.

ADVOKAT KAY: Možemo li ovo da usvojimo u spis, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Usvaja se kao dokazni predmet Odbrane broj D997.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D997 je usvojen u spis.

ADVOKAT KAY: Mislim da je vreme za pauzu, časni Sude. Da. Sada je najmanje 15 minuta do 16.00 časova. Imaćemo pauzu, i nastavićemo u 16.05 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Gospodine Theunens, sledeći dokument koji ćemo pogledati je dokazni predmet Tužilaštva broj P1120, to je vrsta dokumenta koji ste hteli da vidite, datiran na 27. februar 1995. godine. I predmet je: Godišnja analiza stanja reda, rada, discipline i neuobičajenih incidenata. Vidimo na prvoj strani da će to sprovesti za potrebe splitskog vojnog okruga, da se analizira 1994. godine, i to kasarne u Šibeniku. Da li vam je poznat ovaj dokument?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Poznat mi je, ili su mi makar poznati slični dokumenti koji govore o istim analizama koje treba da se sprovedu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Zato sam rekao da ste imali priliku da pogledate ove dokumente. I ovde se ustanovljava šta će se dešavati na sastanku, ko će biti prisutan, i kako ne bismo trošili vreme, ako možemo da predemo na 6. stranu u engleskoj verziji. Mislim da nije potrebno da se dalje analizira dokument, treba samo zaključiti da je to sastanak na kome splitski

vojni okrug treba da pregleda stvari koje su se desile prethodne godine. Očigledno je to veoma važno, ali tačka na koju bih da vam skrenem pažnju, jer je povezano sa drugim pitanjima koja sam vam postavio –

ADVOKAT KAY: Možemo li da predemo na stranu pre programa. Kod mene je to na 6. strani. Tu smo.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Upravo tu, primetićete učesnike. Videćete u levom uglu, Zbornu mesto, spisak garnizona koji treba da prisustvuju. Nema kninskog garnizona. Da li vidite to?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Vidim.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. To znači da kninski garnizon nije obuhvaćen ovom konferencijom. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da postoji dopunski dokument u vezi sa ovom konferencijom, samo da vidim da li se nalazi ovde (kninski garnizon). Jer ponekad, iako bi trebalo da se nalazi, ali nekad adrese nedostaju, ali da, nemam razolga da ne verujem u to što kažete.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To znači da niste primetili ovo, tako da razumem?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne sećam se tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, hteo bih da dam ovaj dokument na usvajanje u spis. Časni Sude, treba da predem kroz još mnogo dokumenata, i koristim sopstvenu procenu o tome kroz šta moram da prođem za svrhu mog unakrsnog ispitivanja. Sudije mogu da pogledaju ceo sadržaj, a ja pokušavam da dam uopšteni opis sadržaja, ako se Sudije slažu sa tim.

SUDIJA ORIE: Da. Ako ne budemo mogli da vas pratimo, reći ćemo vam.

ADVOKAT KAY: Hvala vam. Zahvalan sam. I smao da usvojimo to u spis.

TUŽILAC WAESPI: *(preklapanje govornika)* ...

ADVOKAT KAY: Hvala vam, izvinjavam se što previše pričam.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, možda bismo mogli da proverimo dokazni predmet Tužilaštva broj P1121.

ADVOKAT KAY: Sada ćemo da pređemo na to. Dokazni predmet Tužilaštva broj P1121, molim.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P1121, a to je izveštaj lično komandantnu, o konferenciji koju smo videli, i primrna zabrinutost se tiče nezadovoljavajućeg nivoa reda i discipline, možemo tu da vidimo, šta je na spisku. Na 2. strani – ostavimo tu stranu, jer daje prikaz dokumenata o iskustvima, lekcijama i mišljenjima koje treba obuhvatiti. Ako sad pređemo na poslednju stranu gde odgovaram na vaše pitanje. Kninski garnizon nije obuhvaćeno među one kojima trebda da se dostavi ova informacija. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Slažem se. Nije uključen ni garnizon Benkovca, kao što --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne brinite --

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što nije ni garnizon Dubrovnika, Imotskog i Vrgorca, ni oni nisu uključeni.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne moramo da idemo detaljnije u to.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: OK.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Ako možemo da pogledamo sledeći dokument, broj 3438 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo je dokument datiran na 22. mart 1995. godine. I vidite da je to iz vojne pošte Knin 3231. I ne treba još uvek da idemo na kraj, ali to je od majora Gojevića, i upućen je komandi splitskog vonjog okruga, i to je njegov izveštaj o poslovima i zaduženjima za vremenski period između novembra 1994. godine do marta 1995. godine, i to je dokument koji vam je poznat; zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, ja sam uključio taj izveštaj --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: -- u moj izveštaj.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo se tiče koraka koje je on preduzeo. Ako pređemo na 2. stranu, možemo da vidimo vrste poslova koji su obuhvaćeni. Sada da okrenemo 3. stranu. I to je nešto o čemu sam ranije sa vama govorio tokom unakrsnog ispitivanja, o, u stvari, kako ovi izveštaji više pokazuju šta je on radio kao komandant kninske domobranske garde, nego kao komanadant kninskog garnizona, i vi ste se složili s tim. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. Ali bih takođe želeo da vam skrenem pažnju na 6. pasus --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Zato sam to i ovde stavio, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Jer je očigledno da – zadaci koje ste nam prvo pokazali, koji su popisani pod 4. pasusom, izgleda da su više povezani sa njegovim dužnostima kao komandanta kninskog domobranskog bataljona, što je sa vojne strane gledišta i logično, jer u to vreme ne funkcioniše komanda kninskog garnizona, s obzirom da je Knin i dalje bio pod srpskom kontrolom. Međutim, kao što možemo da vidimo u 6. pasusu, na primer, major Gojević je pohađa kurs obuke, kurs obuke vezan za aktivnosti štaba garnizona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Jedna stvar koja me interesuje, u vezi sa delom vašeg izveštaja kada identifikujete zadatke koje sprovodi vršilac dužnosti komandanta kninskog garnizona, major Gojević, vi tu spominjete priupljanje obaveštajnih podataka, spominju se dužnosti koje vrši kao komandant kninske domobranske garde, a zašto niste razjasnili u vašem izveštaju da to nisu zadaci i dužnosti komandanta garnizona, već da se to odnosi na njegovu poziciju komandanta kninske domobranske garde, zašto niste napravili tu razliku, već ste izabrali da naglasite ono šta je on radio pre Oluje?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Nisam uključio nikakve konkretne zaključke o aspektima na koje vi ukazujete, jer sam smatrao da je logično da vršilac dužnosti komandanta kninskog garnizona ne može da vrši zadatke koji su utvrđeni propisima koji se odnose na komandante garnizona u ono vreme kada kninski garnizon nije ni postojao, odnosno, postojala je formalna struktura, ali je bila locirana negde drugde. I kao što možete da vidite iz 54. pasusa, dužnosti su – dužnosti komandanta garnizona su pre svega teritorijalne prirode, odnosno, održavanje reda i discipline izvan kasarni, pa, Gojević nije mogao da primenjuje ove dužnosti sve dok se nije oformio kninski garnizon.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Svrha ovog pitanja –

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, pomoglo bi mi ako biste postavili pitanje svedoku zašto je opisao određenu stvar, a nije obratio pažnju na neko drugo relevantno pitanje, po vašem mišljenju. Pomoglo bi mi na kojoj tačno strani mogu to da nađem, kako bismo mogli –

SVEDOK THEUNENS: To je na strani 69, prvi deo mog izveštaja.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Upravo sam hteo to da pitam, časni Sude.

SVEDOK THEUNENS: U suštini, ovo je pod naslovom „Odnos između komandanata garnizona i komandanta vojnih okruga,“ tu u uvodu se pozivam na dokazni predmet Odbrane broj D33, i onda objašnjavam, ok, da se vidi da komandanti garnizona treba da obaveštavaju komandante vojnih okruga kojima su potčinjeni, i ovde dajem spisak izveštaja majora Gojevića koje je poslao generalu Gotovini pre operacije *Oluja*.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da, ali mene interesuje zašto govorite o prikupljanju informacija, obaveštajnih podataka, učešću u operacijama, a niste razjasnili da to nije bio deo dužnosti komande garnizona?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja sam odgovorio na to pitanje. Po mom mišljenju, sve dok – na osnovu zadataka komandanta garnizona koji su propisani doktrinom sa jedne strane, i sa druge strane, u tom trenutku, kninski garnizon nije delovao kao – kao redovni garnizon, jer je Knin bio pod kontrolom Srba. Logično --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Poenta je da li biste se složili da ovo potencijalno može da navede na krivi put, u vezi sa komandantima garnizona, jer se ovaj naslov odnosi na odnos između komandanata garnizona, komandanta vojnih okruga, i onda se spominju zadaci operativne prirode, ovde u vašem izveštaju. I neko ko čita mogao bi da bude naveden da poveruje da je ovo deo njihovih zadataka i dužnosti.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja ne mislim tako, časni Sude, jer sam objasnio ove zadatke u ranijoj fazi u mom izveštaju, kada govorim o propisima koji su propisani doktrinom. Takođe sam objasnio u ranijoj fazi u mom izveštaju, da kninski garnizon ne operiše kao regularni garnizon, odnosno, još uvek se nalazi u Gospiću, i da čeka se premesti. Isto se odnosi na garnizon Benkovca. Tako da ne mislim da ovo navodi na pogrešan zaključak. I naravno, ako neko pogrešno razume, to svakako nije bila moja namera.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Sledeći dokument, nakon što ovaj uvrstimo u spis, molim, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Dokazni predmet Odbrane broj D998.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D998 je usvojen u spis.

ADVOKAT KAY: Dokument broj 5624 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo je dokument od 3. aprila 1995. godine. Ovo je opet od pukovnika Zoričića, i to je poziv na sastanak, i zahtev ili poziv na sastanak. „Svi nezavisni komandanti jedinica se pozivaju da prisustvuju redovnom mesečnom sastanku na kojem ... će biti analizirani red, operacije i disciplina.“ Da li vam je poznat ovaj dokument?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Nisam siguran da li sam video konkretno ovaj dokument, ali dokumenti broj 5718 i 5782 po Pravilu 65 ter govore o sličnoj stvari.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Još jednom, ovo je sastanak koji organizuje komandant garnizona na temu o kojoj govori. Kao deo rada tog komandanta garnizona, on je mogao da deluje u Splitu u to vreme? Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. Ali ne radi se o tome da li je on mogao da deluje. Ovo spada pod njegove dužnosti koje su propisane pravilima iz 1993. godine. I takođe bih želeo da spomenem da je ovo kopija koja je poslata 72. bataljonu vojne policije, kao što možemo da vidimo iz pečata koji se nalazi u gornjem desnom uglu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Razlog zbog čega sam postavi ovo pitanje na ovaj način, jeste zbog toga što se svi ovi dokumenti koje dajete o ovoj temi u vašem izveštaju odnose na period pre operacije *Oluja*. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Izveštaj – izveštaj se sastoji iz dva dela. Dokumenti o tome na koji način funkcionišu komande garnizona i kako komandnati garnizona izvršavaju ove – svoje zadatke pre operacije *Oluja*, sve se to nalazi u prvom delu mog izveštaja. Nisam naišao, na primer, na dokument od pukovnika Zoričića koji govori o sličnim sastancima za vreme ili nakon operacije *Oluja*. Da sam naišao na takve dokumente, ja bi ih uključio u moj izveštaj, verovatno u drugi deo mog izveštaja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Razlog zašto vam postavljam pitanje na ovaj način jeste zbog onih pitanja koja sam vam ranije danas postavio, a koja se tiču drugačije situacije, posle operacije *Oluja*, a koja se izmenila u odnosu na situaciju koja je postojala pre operacije *Oluja*, i primeri u vašem izveštaju koji su se odnosili na rad garnizona na određen način, sve vaše fusnote koje daju ovu vrstu dokumenata se odnose na period pre *Oluje*, ne postoje dokumenti ove vrste koji se odnose na period nakon operacije *Oluja*. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Odgovorio sam na to pitanje.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. I ako pređemo na 2. stranu ovog dokumenta, opet ćemo videti, da Kninski garnizon i drugi garnizoni nisu uključeni na listu jedinica koje treba da prisustvuju tom sastanku.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ali mislim da je to logično, jer ovde govorimo o pozivu ili o naredbi da se uputi poziv, koji šalje komandant splitskog garnizona, i kako su garnizoni – kako mogu biti definisani kao teritorijalne komande, ne postoji razlog za komandanta Splitskog

garnizona da pozove komandanta nekog drugog garnizona na sastanak koji od drži, kako bi se analizirala disciplinska situacija u njegovom garnizonu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Puno vam hvala. Sledeći dokument je –

ADVOKAT KAY: Može li ovaj dokument da se usvoji u spis?

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Dokazni predmet Odbrane broj D999, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D999 je usvojen u spis.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dokaz broj 1809 po Pravilu 65 ter, od 22. aprila 1995. godine, i to je izveštaj, opet, od majora Gojevića iz štaba kninskog garnizona, tako stoji u zaglavlju. Ovde se govori o njegovom očekivanju plana rada za april. Bavili smo se o ovim temama u prethodnim pitanjima.

ADVOKAT KAY: Ako možemo da predemo na 2. stranu, na sredinu strane.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Imenovanje majora Marka Gojevića zahteva zapošljavanje dodatnog osoblja u garnizonu. U tački 2, štab kninskog garnizona šalje arhivski materijal vojnom okrugu, i oni organizuju svoja dokumenta nakon što su ih razvrstali. Još jendom, ovo se ne spominje u vašem izveštaju, o poteškoćama formiranja kninskog garnizona, drugih garnizona, zbog nedostatka osoblja. Da li se slažete? Vi ne kažete, Pogledajte, mi ovde imamo situaciju da su garnizoni osnovani 1993. godine, jasno je da se suočavaju sa poteškoćama da se uspostave. Kada je Knin oslobođen 5. avgusta, dostupni dokazi ukazuju na to da prethodni vršilac dužnosti komandanta Kninskog garnizona nije bio u mogućnosti da uspostavi komandu garnizona kao funkcionalne jedinice. Vi se ne bavite ovakvim temama, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. Jer kao što sam objasnio, Kninski garnizon pre operacije Oluja ne može da se definiše kao funkcionalni, ili regularni garnizon, jer se nije nalazio u svojoj normalnoj zoni aktivnosti, i opštine koje bi trebalo da budu pod tim garnizonom su i dalje bile pod kontrolom Srba. To ne bi imalo, makar ne sa vojne tačke gledišta, ne bi imalo smisla da su uspostavi komandan kninskog garnizona koja nema područje sopstvene odgovornosti u tom trenutku. Zona odgovornosti postoji samo na papiru, imate – opisano je u dokaznom predmetu Odbrane broj D33, Kninski garnizon obuhvata opštine: Knin, Nadvode, Kistanje, Ervenik, Orlić, Kijevo i Civiljane. Pre operacije Oluja, sve ove opštine su bile po srpskom kontrolom. Jedinice hrvatske vojske nisu prisutne u ovim područjima, tako da dužnosti,

na primer, koje se nalaze pod pasusom 54 propisa iz 1993. godine, one se ne primenjuju, jer ne mogu da budu sprovedene. Upravo gledam pitanje kako bih --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Dobili smo mišljenje o tome --
SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Odgovorili ste mi to.

SUDIJA ORIE: Onda vas molim da nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala vam. Može li ovaj dokument da se usvoji u spis, časni Sude?

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo postaje dokazni predmet Odbrane broj D1000.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1000 je usvojen u spis.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, imam seriju dokumenata koji se tačno odnose na ovu stvar. Moje je mišljenje da nema potrebe da idemo kroz sve njih. Mislim da je Sud svestan problema i da je čuo svedočenje svedoka o ovoj stvari, i bilo bi u interesu pravde da se uštedi vreme, ali bih hteo da se ti dokumenti usvoje u spis, jer potkrepljuju ono što govorim.

SUDIJA ORIE: Onda će, naravno, to postati dokumenti koji se uvode bez svedoka, mislim da je Pretresno veće dalo uputstva kako ti dokumenti treba da se podnesu, kako bi Pretresno veće znalo na šta konkretno da obrati pažnju, i kratak opis – i onda kratak opis sadržaja dokumenta ili – o čemu su dokumenti, onda da se to pokaže drugoj stranki da se vidi da li oni imaju neke komentare na to, tako da ako dobijemo dokumenata, da imamo i uputstva o njima. Ako, na primer, ako je dokument na 10 strana, a želite da se mi konkretno fokusiramo na stvari iz 6. pasusa i – strane 6 i 7, kako bismo znali gde prvo da gledamo. Dakle, uputstvo i dalje stoji. I uz ovaj uslov, i imajući u vidu da gospodin Waespi nema prigovor, onda ti dokumenti mogu biti usvojeni u spis.

ADVOKAT KAY: Da. Časni Sude, nadao sam se da mogu da pročitam brojeve po Pravilu 65 ter, svi oni se odnose na istu temu, i da ih odmah usvojimo u spis. Da li je to moguće?

SUDIJA ORIE: Pa, to što ćete da pročitate brojeve po pravilu 65 ter – mislim da je ono što pretresno veće želi je da, ako se dokumenti uvode u spis bez ispitivanja svedoka o određenom

dokumentu, ako se skrene pažnja – koja je svrha skretanja pažnje Pretresnog veća na ta dokumenta, onda mi nemamo nikakve prigovore, sve dok to znači da je isti cilj ostvaren, da kažem ovako, ako je to jednostrani dokument, da se samo da njegov kratak opis, na primer, gospodin X. zahteva podršku vojne policije na fudbalskoj utakmici ili na boks meču, ili šta god, onda je to jasno. Ali ako su dokumenti duži – mi samo na osnovu brojeva po Pravilu 65 ter ne možemo da vidimo da li su dokumenti dugački ili nisu, da li nam treba neko konkretno uputstvo kako da pogledamo – ovaj dokument, u koju svrhu da pogledamo ovaj dokument, onda lako možemo da promašimo poentu koju ste hteli da iznesete ovim dokumentom. Ako je to serija dokumenata, ne bih imao ništa protiv ako kažete da su svih šest dokumenata isti, ovo je svrha ili ovo je značaj dokumenta, na primer, komandanti garnizona, nekoliko komandanata garnizona izveštava štab, ili koga god, kako bismo znali o čemu pričamo i na šta da se fokusiramo, ako dobijemo te dokumente.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude. Predlažem da se to spomene u transkriptu, tamo gde se govori o dokazima, i mislim da pi to bila dodatna pomoć. *(preklapanje govornika)* ...

SUDIJA ORIE: Pa i dalje ne znam da li su to jednostrani dokumenti, da li svi oni predstavljaju poziv na sastanak.

ADVOKAT KAY: Svi su isti.

SUDIJA ORIE: Mislim, gledajući ove dokumente, to je --

ADVOKAT KAY: Časni Sude, razumemo vašu poentu --

SUDIJA ORIE: Ako kažete da su svi oni -- samo da to ... Ako kažete da se svi ovi dokumenti izveštaji o glavnim, specijalnim i regularnim zadacima koji su izvršeni pre operacije Oluja, od strane nekoliko komandanata garnizona, ili da svi oni dolaze od štaba kninskog garnizona, onda mi znamo šta vi želite. Jer to je dokument koji je trenutno ispred nas.

ADVOKAT KAY: Da. Hvala vam, časni Sude. Uzećemo u obzir vaša uputstva, i na taj način ćemo se baviti ovim.

SUDIJA ORIE: Da. Ako biste to dostavili na komadu papira, onda --

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite

ADVOKAT KAY - PITANJE: Sledeća stvar o kojoj ću vas pitati tiče se pasusa u vašem izveštaju koji se odnosi na komandanta splitskog garnizona, pukovnika Zoričića, koji pokreće disciplinske postupke protiv vojog osoblja.

SUDIJA ORIE: Koja je to strana, gospodine Kay?

ADVOKAT KAY: Da, časni Sude, pokušavam da povežem fusnote sa dokumentima. Dokument broj 5988 po Pravilu 65, strana 593, prvi deo. Fusnota 593, prvi deo izveštaja, strana 175. To je: Izveštaj o sprovedenoj disciplinskoj istrazi.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I s obzirom da ste tu stavili fusnotu, rečenica koja vas inetresuje je: „Komandanti garnizona imaju ovlašćenje da naredi disciplinsku istragu.“ I ponudili ste ovaj dokument koji potkrepljuje tu činjenicu. Da li je to tačno, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li ste uzeli u obzir da je subjekt disciplinske istrage bio, u stvari, podređeni unutar splitskog garnizona?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Jesam. I kada ponovo čitam moj izveštaj, shvatam da bi pomoglo da sam tu uključio ovu referencu. Ali se slažem sa vama, da je subjekt istrage bio pripadnik komande Splitskog garnizona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I ovo nije primer šire upotrebe disciplinske istrage, a ova rečenica bi mogla da navede ljude da poveruju to. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Hmm, ne slažem se, jer za – mislim – takav je sistem za svaku rečenicu, postoji fusnota, i referenca u fusnoti pokazuje na čemu se ta rečenica temelji.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Tu se ne kaže da je Petar Bilobrk, izvinjavam mu se zbog lošeg izgovora njegovog imena, da je on bio poručnik koji je radio u komandi splitskog garnizona, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. I slažem se sa vama, kao što sam ranije rekao, da je konkretno ukazivanje na tu činjenicu moglo da bude uključeno, ali to ne menja ono što je – ili to ne utiče na ono što sam stavio u izveštaj. Stavljanje u izveštaj da je on pripadnik komande splitskog garnizona bi pojasnilo, ili bi dalo dodatnu informaciju, ali ne bi se promenila glavna ideja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da pogledamo to, hoćemo li. Disciplinska istraga se može sprovesti od strane komandanta prema njegovim podređenima. Nije li to tačno? Član 19 Pravilnika o vojnoj disciplini, dokazni broj – nemam dokazni broj, ali to je bio dokument broj 1834 po Pravilu 65 ter, član 19 Pravilnika o vojnoj disciplini. Konkretni član je dokazni predmet Tužilaštva broj P1007. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Nemam taj član ispred sebe, ali, on je u skladu sa drugim sadržajem – Pravilika o disciplini, koji je dokazni predmet Tužilaštva broj P1007.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ja ću to da pročitam, nema potrebe da to stavljamo na ekran i tako trošimo vreme: „Nadređeni oficir će da donese odluku o disciplinskoj odgovornosti njegovih podređenih u skladu sa propisanom procedurom i sprovede disicplinske mere, kao što je ovlašćen ovim Pravilnikom.“ Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne postoji naredba, član, koji kaže da komandanti garnizona naređuju disciplinske istrage. To je stvar za kriminalističko odeljenje vojne policije.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ali kada pogledamo dokument koji se nalazi na ekranu, vidimo da se kaže prema vašoj odluci, i „vi“ se odnosi na adresu, komandu splitskog garnizona, i kaže se, ja sam imenovan da vodim istragu o kršanju vojne discipline, i tako dalje, i tako dalje, i onda osoba koja treba da sprovede istragu podnosi izveštaj komandantu splitskog garnizona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovo nije disciplinska istraga o nekome ko nije podređen komandantu garnizona. To je poenta, gospodine Theunens.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Onda se vaše prethodno pitanje ne računa. Mislim da sam dva puta spomenuo tokom prethodnih pitanja da, stvarno, da je unos u mom izveštaju trebao da bude pojašnjen tako što bih dodao informaciju da se radi o disciplinska istraga njihovih podređenih. Ali to, njihovih potčinjenih, po mom mišljenju, ne menja ništa princip koji je baziran u ovom dokumentu, da komandant garnizona može da naredi disicplinsku istragu. I kao što sam spomenuo, slažem se sa vama da sam mogao da budem konkretniji. Mislim, da sam ga opet pogledao, verovatno bih dodao „protiv pripadnika njihovih jedinica“ samo kako bih to pojasnio, jer izgleda da je stvoren nesporazum.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To je ograničeno na osoblje štaba koje je bilo podređeno –

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, mislim da je stvar dovoljno jasna. Ako pročitam – ako pročitam 6 (A) i 6 (B) na strani 175, a to je očigledno tema o kojoj govorimo, B počinje sa: „U martu 1995. godine komandant splitskog garnizona Zoričić, na primer...“ Ja sam razumeo da se „na primer“ poziva na 6 (A), ja bih rekao ograničava – oni imaju dužnost da izdaju naredbe ... Samo da pogledam. 6 (A) ograničava ponašanje vojnog osoblja u garnizonu. Razumeo sam da se ovo odnosi samo na garnizon.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude. Ukazano mi je da postoje neke nejasnoće o ovoj stvari, u stvari, od ljudi koji posmatraju, i hteo sam da budem siguran da je ova stvar jasna. Puno vam hvala. Imam neka druga dokumenta koja dalje govore o gospodinu Bilobrku u garnizonu, ali nema potrebe da ih dajem.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, samo bih da pojasnim da se 6 (A) odnosi na, kao što stoji u fusnoti, na član 52 dokaznog predmeta Odbrane broj D32, gde su garnizoni definisani kao geografski koncept. Kao područje koje pokriva garnizon. A ovaj konkretni dokument je disciplinska istraga protiv pripadnika komande garnizona, a to je, naravno, više ograničeno.

SUDIJA ORIE: Dakle, rekli biste da se 6 (A) odnosi na izdavanje pravila za ceo – mogu li reći za celu teritoriju garnizona; gde, 6 (B), onda – onda bi, na primer, to bi bilo iznenađenje, jer preduzimanje disciplinskih mera je, naravno, nešto potpuno drugačije od izdavanja pravila o – o vojnoj disciplini. Ali stvar je razjašnjena. Primer koji ste dali u (B) je pokazatelj da je disciplinsko ovlašćenje ograničeno na one koji rade kao osoblje garnizona.

SVEDOK THEUNENS: Zapravo, taj primer se odnosi na – na ličnu inicijativu pukovnika Zoričića da se kontroliše ponašanje vojnog osoblja tokom fudbalske utakmice Ajax- Hajduk Split, uz pomoć vojne policije, i onda stoji tačka. Sledeća rečenica je rečenica kojom se bavimo. I samo da ponovim, na primer, to je deo prve rečenice pod (B), i ne odnosi se na drugu rečenicu pod –

SUDIJA ORIE: Dakle, u (B) mi nalazimo prvi primer kako funkcioniše – na koji način je on odgovoran za sprovođenje vojne discipline u garnizonu, i onda vidimo konkretni primer za to.

SVEDOK THEUNENS: Aha.

SUDIJA ORIE: I onda se fusnota 593 odnosi na drugu stvar, a to je da disciplinske mera nisu preduzimate – kao propisi ili nisu preduzete kao inicijativa za nadzorom određenog ponašanja velikih grupa, već je dat konkretan primer. Jasno mi je. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ovim završavam ovu konkretnu stvar.

ADVOKAT KAY: Može li ovaj dokument da se usvoji u spis, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Dokazni predmet Odbrane broj D1001, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1001 je usvojen u spis.

ADVOKAT KAY: Možemo li da predemo na dokument broj 2304 po Pravilu 65 ter.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Vama je poznat ovaj dokument, gospodine Theunens. Datum je 10. avgust 1995. godine. To je dokazni predmet Tužilaštva broj P1134. I sada prelazimo sa perioda pre operacije Oluje, na dokumenta koja govore o vremenu posle operacije Oluja. I ovo je dokument sigurnosno-informativne službe upućen centralnoj komandi, potpisao ga je pomoćnik komandant Željko Pavić. Vama je poznat ovaj dokument, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, časni Sude, uključen je u moj izveštaj, i usvojen je u spis tokom mog svedočenja.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Prošli ste kroz nekoliko aspekata. Hajde da predemo na 4. stranu. Samo pogledajte informacije od tog dana. Vidimo da je tu – pasus – uh, imamo drugačiju numeraciju.

ADVOKAT KAY: Možemo li da se vratimo na prethodnu stranu, molim. Jednu stranu pre toga; izvinjavam se. Gledam u 3. pasus.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Odnosi i problemi sa UNCRO-om. I treba nam sledeća strana. Ali možemo samo da pogledamo poslednje reči ovde, sa dolaskom i imenovanja generala Čermaka.

ADVOKAT KAY: Ako možemo da predemo na sledeću stranu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Komandant kninskog garnizona. „Uspostavljen je direktan kontakt sa članovima UN-a koji se nalaze u Kninu.“ U ovom dokumentu, postoji analiza – SIS-a koja se odnosi na prve dane nakon operacije Oluja. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. Ali se takođe bavi situacijom, na primer, kada elementi splitskog vojnog okruga ulaze u Knin. Dakle, za vreme Oluje.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Ali mene interesuje period posle Oluje, jer general Čermak dolazi kasnije, i već smo se bavili sa nekim od ovih stvari. Ali to je pasus 5 koji govori o ovome.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, general Čermak je imenovan – 5. avgusta, i u mom izveštaju sam uključio naredbu koju je već izdao 5. avgusta, a operacija Oluja je formalno završena, ja mislim, oko 9. ili 10. avgusta, samo da to bude jasno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pogledaćemo tu naredbu od 5. avgusta ako – da li ste analizirali datum te naredbe i kako je ona mogla da bude izdata tog dana, kao što piše da jeste? Vi ste analitičar. Da li ste analizirali to, da ili ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Datum?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Pogledaćemo to u dogledno vreme. Jasno je iz ovog izveštaja, ako pređemo na pasus 11 na stari 9 mog dokumenta. Da. Tu smo. „Na osnovu naše procene, uspostavljanje civilne vlasti započelo je na neorganizovan i euforičan način. Nije postojala koordinacija sa trenutnim vojnim vlastima u gradu, koja se ticala dolazaka civilne strukture u Knin, velike grupe civila su lutale gradom bez ikakve kontrole, i predstavljale su opasnost za bezbednost. Komandant kninskog garnizona je preopterećen mnogim problemima i nije u mogućnosti da se uspešno bavi sa svim tim stvarima.“ Opet, ovo se tiče pitanja koje sam vam postavio nekoliko puta, a koje se tiče mogućnosti da kninski garnizon funkcioniše kao prava jedinica nakon operacije Oluja. Da li postoji neki razlog zašto niste skrenuli pažnju Pretresnog veća na ovu vrstu informacije u vašoj analizi?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, ovaj pasus se može naći na – u drugom delu mog izveštaja, na stranama 262 i 263. Dodatno sam, naravno, pogledao dokumenta koja pokazuju mišljenja generala Čermaka, njegov pogled na situaciju kao komandanta kninskog garnizona od 5. avgusta do novembra 1995. godine, i nisam naišao na dokument u kojem general Čermak, na primer, spominje da nije u mogućnosti da izvrši svoje dužnosti ili da ima manjak ljudstva, mislim, u značajnom broju. Postoji dokument gde on naređuje preraspoređivanje jednog oficira iz logističke baze splitskog vojnog okruga u komandu kninskog garnizona, ali opet, nisam video ni jedan dokument od generala Čermaka u kojem iskazuje poteškoće koje se tiču primene njegovih dužnosti, i mislim da je to važno zapažanje.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. To je već dokazni predmet.

ADVOKAT KAY: Ako možemo da pređemo na dokument broj 2305 po Pravilu 65 ter. Dokazni predmet Odbrane broj D982. To je dokument odeljenja za političke aktivnosti operativne grupe Sever. Problemi i nedostaci sa kojima se suočava nakon oslobođenja okupiranih oblasti. I vidimo različite probleme koji su navedeni na prvoj strani izveštaja, različite zadatke koji su završeni pošto ne postoji komunikacioni sistem u Kninu, tek je danas proradio. Naša komunikacija je otežana. Slučajevi nedostataka održavanja kontakta i koordinacije. Nekoliko pojedinaca vrši isti zadatak istovremeno. Problemi sa civilnim telima, kada pogledamo probleme ovde. Ako pređemo na pasus 5, na strani 3 od 5.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I ovo su stvari koje ste izneli u vašem izveštaju, o problemima sa kojima se suočavalo u to vreme. „Aktivnosti svih civilnih struktura su uglavnom ograničene na to da se koristi pravi trenutak da su pojedinci pojave u medijima ... nezadovoljavajući stepen koordinacije civilnih vlasti ima svoje korene u nedostatku kapaciteta guvernerovog komesara za Knin, čije organizacione sposobnosti ne ulivaju poverenje. On se ne ponaša u skladu sa stepenom odgovornosti koji ima, dok, istovremeno, on se bavi svime osim svojim zadacima.“ I vidimo dole

na dnu kome treba da se dostavi ovaj dokument. Ova pitanja, gospodine Theunens, u ovim dokumentima, a to su interni dokumenti unutar hrvatskog sistema, veoma se važna kako bi se identifikovala odgovornost, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. I o ovim konkretnim dokumentima se govori na strani 263, u drugom delu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ali sa vojne tačke gledišta, oni su pre svega važni kako bi se komandant informisao o problemima koji postoje i da bi ga podstakli da preduzme akciju, ako je u poziciji da preduzme akciju, ili ako nije u poziciji ili ako nema ovlašćenja da preduzme akciju, onda da predoči te probleme onima koji su u poziciji da deluju. Dakle, naravno, oni takođe dozvoljavaju da se utvrdi odgovornost, ali u prvom trenutku, takvi izveštaji treba da ohrabre komandanta da preduzme primerene mere kako bi – rešio ove probleme.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Nije li važno da u ovom izveštaju, u prethodnom izveštaju koji smo pogledali, i ovom izveštaju koji treba da pogledamo, da ne postoji odgovornost za probleme koji stoje pred vratima gospodina Čermaka? Nema ni jedne kritike da, unutar šeme stvari o tome šta se događa, da on ne uspeva da odradi svoje zadatke?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što sam spomenuo u svom prethodnom odgovoru, ovo nije primarni – mislim, okrivljivanje ljudi nije primarna svrha vojnog izveštaja, iako se slažem sa vama, da postoji konkretno naglašavanje, na primer, uloge Petra Pašića kao pripadnika, nazovite ih, čisto civilnih vlasti, dok u vezi sa generalom Čermakom stoji, u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P1134, da je komanda kninskog garnizona preopterećena mnogim problemima i nije u mogućnosti da se uspešno bavi svim ovim stvarima.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Prethodni dokument koji smo pogledali krivi komandante koji su izgubili kontrolu nad svojim ljudstvom kada su ušli u Knin, i to smo videli kada ste svedočili pre nekoliko dana. Ovde sam naglasio civilni aspekt toga. Vi ste rekli, u vašem izveštaju veštaka, da je gospodin Čermak najviša vlast, i civilna i vojna, u ovom području, a ipak sada gledamo u interne izveštaje koji ne spominju njega kao osobu koja nije uspela da izvrši svoju odgovornost i dužnosti o ovim stvarima, koje kritikuju ove organizacije. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. Mislim --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li smatrate da bi bilo u redu da, u izradi vašeg izveštaja veštaka ovom Pretresnom veću, da ste naglasili ovu informaciju Sudijama?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Upravo pregledam strane 262 do 264.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Interni dokumenti ne smatraju gospodina Čermaka odgovornim za probleme koji se dešavaju. Umesto toga, oni su simpatišu sa njim jer je preopterećen.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. I naravno, kada govorimo o aspektu odgovornosti, mnogo je lakše odrediti odgovornosti operativnog komandanta ako su pripadnici njegovih jedinica umešani u ovakve vrste aktivnosti koje su opisane u pasusima – na primer, pasusu 8 ovog dokumenta, kao – mislim – govorim o dokaznom predmetu Tužilaštva broj P1134. Slažem se sa vama da ne postoji konkretno, zovite to optužbom ili – optuživanje generala Čermaka u – u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P1134, i u dokumentu na ekranu koji takođe isto sugeriše.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Hajde da pogledamo sledeći dokument, to je treći u nizu, dokazni predmet Odbrane broj D810, datiran na 13. avgust 1995. godine. Opet, to je od odeljenja za političke aktivnosti, od načelnika, general majora Tolja, koji piše izveštaj tog dana. Verujem da se upoznati sa ovim izveštajem. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Upoznat sam, naravno. Upravo gledam gde sam ga spomenuo u mom izveštaju.

ADVOKAT KAY - PITANJE: U istom je onom delu o kojem sam malopre govorio.

ADVOKAT KAY: Pređimo na stranu 3.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Poznato vam je ovo. Po je pasus koji se odnosi na crkve.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I gospodin Mišetić vam je postavljao pitanja o tome. Na 3. strani, vidimo da se spominje da su najveći požari bili dan ili dva nakon ulaska jedinica hrvatske vojske u oslobođena sela. Ubijanje stoke. Ako pređemo na 5. stranu, spominju se strani i lokalni novinari. U sledećem pasusu stoji: „Posao koji je najslabije napravljen i koji je od vitalnog značaja za povratak raseljenih osoba jeste prikupljanje stoke. Ovog trenutka, to bi trebalo da bude jedan od prioritetnih zadataka civilnih organa vlasti. U samom Kninu, civilne vlasti su pokazale slabost u organizovanju komunalnih službi, i tako dalje.“ I ovde možemo da vidimo tekst. „Neke od njihovih poslova je morala da izvrši služba hrvatske vojske,“ što znači da su morali da smanje neke od svojih operativnih zadataka, u ovom izveštaju general majoru Tolju, od strane koordinатора pukovnika Zeljića. Opet, ista tema: Problemi sa kojima se trebalo suočiti jasno su izraženi u ovim izveštajima, koji se tiču reda i zakona, kao i zločini koji su počinjeni, takođe kao problemi, ali gospodin Čermak se ne smatra odgovornim za to. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ali sve ovo dokazuje na jedan sklop okolnosti u kojima je razumljivo da jedan pragmatičan čovek treba da bude prisutan u Kninu kako bi odradio određene stvari i kako bi pokrenuo grad. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Slažem se, i u tom dokumentu Zelić je takođe rekao da „da bi brojni incidenti mogli biti smanjeni sa boljim i koordiniranim radom između civilne i vojne policije, i svih struktura civilne i vojne vlasti.“

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: I verujem da reč „government“ (vlada) treba da bude authority (vlast), ali neću da se pravim da sam lingvista. Ali vojna vlada se, po mom mišljenju, odnosi na vojnu vlast, i da, to je u skladu sa vašim pitanjem.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. U Knin se ušlo 5. avgusta, i pre toga to je bio grad u području koje je bio veoma zatvoreno za spoljašnji svet od 1991. godine. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. Od druge polovine 1991. godine, svakako, od vremena kada je bilo pod kontrolom Srba.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Bilo je isključeno od spoljapnjeg sveta u velikoj meri. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. Ali kao što sam juče spomenuo, to ne sprečava one koji treba da preuzmu vlast nad ovim područjem, bilo da je to civilna ili vojna vlast, ili vojni komandanti čije jedinice deluju u tom području, da sprovedu planiranje pre nego što izvedu operacije u tom području.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Potpuno se slažem. I kao što znate, general Čermak je imenovan 5. avgusta i nije bio odgovoran za bilo koje planiranje. Ne postoje dokazi za to. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja nemam – mi smo spomenuli da je on imenovan 5. avgusta. Nisam video ni jedan dokument koji se tiču njegovih aktivnosti neposredno pre 5. avgusta, ili njegovog učešća u bilo kom planiranju.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ja imam dokumenta o tome šta je on radio pre toga, i pogledaćemo to, ali vi ste dali odgovor o drugoj stvari. Hvala vam. Da li prihvatate da je, nakon operacije Oluja, načelnika štaba, Glavnog štaba hrvatske vojske, shvatio da ove stvari treba da budu bolje organizovane, i da treba da nametnu komandu u ti oblastima, ili možda reč nametnuti nije prava reč da se upotrebi, ali bolje strukture i organizacije.

ADVOKAT KAY: Ako pogledamo dokazni predmet Odbrane broj D559, a to je naredba generala Červenka, koji je u to vreme bio načelnik štaba.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li ste to tražili?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako. To je naredba gde general Červenko pominje uspostavljanje područje ili komandu garnizona. To se spominje na strani 151 u durgom delu izveštaja, i datirano je na 14. avgust.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da pogledamo to, jer ono što ste spomenuli o nedostatku pripremljenosti za mene nije sporno. 14. avgust 1995. godine, uspešno okončavanje operacije Oluja. Stvoreni su uslovi za uspostavljanje i funkcionisanje svih vidova vlasti naše države unutar međunarodno priznatih granica. Ovde vidimo tu naredbu. Od komandi vojnih okruga se zahteva da pripreme i da izvedu sledeće glavne zadatke u njihovim područjima odgovornosti. Zaštita državnih granica.

ADVOKAT KAY: Možemo da pređemo na sledeću stranu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Možemo da vidimo stvari koje brinu načelnika štaba. Ako krenemo od dna: „Hitno uspostaviti komadnu u području.“ Struktura mora da omogući da se efikasno sprovode zadaci logističke prirode. U ovu svrhu posebno naređujem: Odmah predložiti načelniku Glavnog štaba komandante i drugo osoblje komande vojnog okruga u oslobođenim delovima Republike Hrvatske, koji su naredbom načelnika određeni za garnizon.“ I vidimo da su tu imenovani i opisani.

ADVOKAT KAY: I ako pređemo na sledeću stranu, vidimo da tu stoji ubrzati čišćenje oslobođenih područja (sic). Vidimo na osnovu ranije naredbe: Nastaviti sa prikupljanjem i pregledom ratnog plena ... skladištenjem municije ... imovine, mina, eksploziva, logističkih objekata. Ako pogledamo ostatak dokumenta, to je popuna i priprema borbenih jedinica i domobranskih jedinica sa osobljem, obuka borbenih jedinica. Na 7. strani se nalazi splitski vojni okrug. I onda, ako pređemo na 8. stranu, vidimo da ga je potpisao general Červenko i onaj kome je dokument poslat.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I naravno, to nije poslato kninskom garnizonu? Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Sada, da je kninski garnizon bio viša vojna vlast u tom području, ovaj dokument bi bio poslat i njima, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne mora da znači. Samo ako je autor naredbe smatrao važnim da splitski vojni okrug primi tu naredbu. Izvinite me, komanda kninskog garnizona, izvinjavam se. Dakle, ako je autor, odnosno, načelnik Glavnog štaba, smatrao ovu konkretnu naredbu relevantnim za komandu kninskog garnizona ili da su uključena uputstva komandi kninskog garnizona --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hajde da pogledamo to. U vašem izveštaju u pasusu 49, kažete da je general Čermak najviša vojna i civilna vlast u tom području. A sada gledamo u dokument, i postoje mnogi dokumenti, zar ne, koje je načelnik štaba izdao pre ovog perioda, i ni jedan od njih ne ide generalu Čermaku. Zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To može da bude tačno. Ali to takođe zavisi od sadržaja dokumenta. Naredbe se šalju onima koji treba da sprovedu naredbu. Ako komanda kninskog garnizona nije među organima, ili jedinicama, ili strukturama koje treba da sprovedu određenu naredbu, onda nema potrebe da oni prime tu naredbu. Ali, još jednom, morali bismo da pogledamo konkretan dokument kako bismo mogli da damo konkretniji odgovor.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Postoje mnogi dokumenti u ovom predmetu, i sudije će moći da ih pogledaju i da se pozabave ovim pitanjem. Neću ići kroz svaki dokument kako bih istrajao na mom argumentu. Ali sam izabrao ovaj dokument jer se odnosi na garnizone, i vaš predstavnik ili zastupnik predstavlja ovu stvar tako što se poziva na član 49 u kojem se gospodin Čermak pominje kao najviša vlast, a sve što ste vi uspeli da izvedete jeste da nije nužno da – da bi ovi dokumenti bili poslani višoj vlasti, generalu Čermaku.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Časni Sude, zaključak koji je uključen u pasus 49 glavnog sažetka, zasniva se na pregledu dokumenata koji se odnose na aktivnosti generala Čermaka dok je bio komandant kninskog garnizona. Što se tiče toga zašto naredba generala Červenka, koja je dokazni predmet Odbrane broj D599, nije konkretno poslata komandantu kninskog garnizona, odgovorio sam na to pitanje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, malo sam zbunjen vašim jezikom koji koristite, kada kažete vaš predstavnik ili zastupnik, u kakvoj je to vezi sa ovim veštakom, jer ne znam da je ovaj veštak bilo šta drugo osim veštaka kojeg je pred ovaj Sud zvalo Tužilaštvo. Tužilaštvo predstavlja veće Tužilaštva.

ADVOKAT KAY: Da, izvinjavam se, časni Sude. To sam rekao zbog toga što gospodin Theunens radi za kancelariju Tužilaštva.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite.

ADVOKAT KAY: I...

SUDIJA ORIE: Da. Ali to ne treba mešati.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Eto nas. Ovo je dokument koji se bavi ovom stvari. I hajde da pređemo na dokument koji ga dopunjuje, a to je broj 2093 po Pravilu 65 ter. Dakle, dokument koji je dokazni predmet Odbrane broj D559, koji smo pogledali, ima dokument koji se na njega nadovezuje, to je dokument broj 2093 po Pravilu 65 ter. Da li prepoznajete ovaj dokumkent?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Prepoznajem. To je naredba generala Gotovine, koja se nadovezuje na naredbu generala Červenka, i o tome govorim na stranama 157 i 158, u drugom delu mog izveštaja, na stranama u engleskoj verziji.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Ovo je datirano na 20. avgust 1995. godine. To je od generala Gotovine. Naredba o operativnom razmeštaju jedinica i komande hrvatske vojske. I možemo da vidimo na strani 1, ovim se, zapravo, postavlja, ako možemo da skrolujemo na dno strane, ista stvar koju je general Červenko rekao: Zaštita državne granice.

ADVOKAT KAY: Možemo li da pređemo na sledeću stranu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Razbijanje zaostalih neprijateljskih grupa i čišćenje terena. Osiguravanje puteva i komunikacija. Hitno uspostavljanje teritorijalne komande, koja će biti u mogućnosti da efikasno izvršava logističke zadatke. U tu svrhu, posebno naređujem. Domovinska garda, u saradnji sa odeljenjem za peronalne poslove, će mu predložiti komandante i ostale oficire za komandu garnizona, koji su, u oslobođenim područjima, koji su definisani kao garnizoni, spominju se Benkovac, Knin. Sledeća strana: „Ubrzati čišćenje (asanaciju) terena.“ Ovde se bavi logistikom. I samo ovde da se zaustavim, to je zato što je garnizon primarno logistička baza, kao jedan koncept u vojsci. Zar ne, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. To nije tačno. Splitski vojni okrug ima – ima svoju logističku bazu. To je 360. logistička baza, iako garnizon može da pomaže u logističkim pitanjima ili stvarima, logistika je, prema doktrini, i u hrvatskoj vojsci, kao i u drugim vojskama, nije – dominantna organizacija koja se bavi logistikom. I onda ako želite, mogu da vam objasnim zašto sam izveo takav zaključak.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne. Dali ste vaš odgovor. Sledeća strana je 4. strana. Ovde se bavimo – uspostavljanjem efikasne odbrane na državnoj granici, i područja odgovornosti. Možemo da vidimo, na 4. strani, naredbe za zaštitom objekata koji su od državnog, vojnog i ekonomskog interesa. Operativne rezerve su razmeštene po kasarnama, i treba da budu izručene – i ako pogledamo sledeću stranu, vidimo one koji primaju ovu naredbu, a na tom spisku se ne nalaze garnizoni Benkovca i Knina. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je – slažem se.

ADVOKAT KAY - PITANJE: A da je, kao što ste vi opisali, gospodin Čermak bio najviši komandant u Kninu, on bi primio dokument kao što je ovaj, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da sam koristio terminologiju najviša vojna/civilna vlast, što nije nužno isto kao i najviši komandant. I mislim da poenta koju vi dajete, pokazuje ono što sam ja nazvao – nedostatak jasnoće u odnosu između generala Gotovine i generala Čermaka, odnosno, da odnos između njih dvojice, profesionalni odnos, nije jasan kao što je predviđeno doktrinom, gde su, na osnovu doktrine, komandanti garnizona podređeni komandantima vojnih okruga.

SUDIJA ORIE: Možete li molim vas da mi kažete gde ste koristili taj...

ADVOKAT KAY: U pasusu 49.

SUDIJA ORIE: Da, 49, vidim to. Kada opisujete područja koja su pokrivena bilo civilnom, bilo vojnom vlasti.

ADVOKAT KAY: I onda piše, Čermak je najviši autoritet u Kninu, nadređen vojnoj policiji...

SUDIJA ORIE: I civilnoj policiji.

ADVOKAT KAY: I civilnoj policiji u Kninu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li želite da promenite to?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. Jer, kao što sam ranije spomenuo, taj zaključak sam doneo na osnovu naredbi koje je izdao general Čermak kao i kasnijih naredbi, na primer, civilne policije koje su se nadovezivale na naredbe generala Čermaka. Upravo sam vam skrenuo pažnju da nisam koristio izraz „komandant,“ već da sam koristio termin „vlast.“

ADVOKAT KAY: Časni Sude, msilim da je pravi trenutak da idemo na pauzu.

SUDIJA ORIE: Tako je, gospodine Kay. Nastavićemo u 17.55 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Gospodine Theunens, upravo pokrećem poslednju stvar o kojoj smo razgovarali, na strani 241 vašeg izveštaja – izvinjavam se, zaboravio sam broj dokaznog predmeta.

SUDIJA ORIE: Zaboravili ste da...

ADVOKAT KAY: Zaboravio sam dokazni broj izveštaja, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Pa, ja konstantno imam izveštaj na mom ekranu, dakle strana – izveštaj veštaka gospodina Theunensa. A, za sekretara, da, naravno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Strana 241. U ovom delu izveštaja, možemo da vidimo (A), fokusirate se na civilnu i vojnu ulogu u Kninu. A u (C), vi ukazujete u okviru dokaznog predmeta Tužilaštva broj P1113, pregled vojne dokumentacije od 6. avgusta i 15. novembra, ukazuje da Čermakove dužnosti pokrivaju dve oblasti, civilnu/vojnu vlast, i onda govorite o brojnim stvarima, uključujući red i zakon. Ranije smo razgovarali o vašim tri nacrtima pre finalnog izveštaja, i u svakom od ta tri ranija nacrti, vi ste opisali generala Čermaka kao civilnu vlast u Kninu. U vašem trećem nacrtu, koji uzimam da je poslednji, na strani 257, stoji ovakav odeljak: „Ovaj odeljak opisuje dužnosti general pukovnika Čermaka za vreme obavljanja funkcije komandanta kninskog garnizona, fokusirajući se na njegovu ulogu civilne vlasti u Kninu. Pregled vojne dokumentacije“ – to je pasus (C) – „od 6. avgusta do 5. novembra 1995. godine, ukazuje da Čermakove dužnosti pokrivaju dve oblasti: civilnu vlast i bio je osoba za kontakt sa međunarodnom zajednicom.“ Prvo ću nešto da vas pitam pre nego što konkretno pređemo na to. Finalni izveštaj, strana 245. Dakle, dokazni predmet Tužilaštva broj P1113, strana 245, pasus 2, pregled vojne dokumentacije koja pokriva Čermakovu ulogu kao komandanta kninskog garnizona. Isti onaj period koji smo videli. Prva tačka: „Civilna/vojna vlast, uključujući sve aspekte normalizacije uslova života u području, povratak raseljenih lica i izbeglica. Red i zakon situacija Srba u kasarnama UNCRO-a.“ Sledeća tačka: „Osoba za kontakt za međunarodnu zajednicu. (B), civilna/vojna vlast od dana kada je imenovan na poziciju komandanta kninskog garnizona.“ U svakom od prethodna tri nacrti vašeg izveštaja, u prvom nacrtu, na strani 117; u drugom nacrtu, strani 117; trećem nacrtu, strani 261; gospodin Čermak je opisan kao civilna vlast. Ono što želim da vas pitam, gospodine Theunens, je sledeće: Šta se dogodilo pa ste odlučili da promenite vaše mišljenje iz nacrti, od civilne vlasti, do civilne/vojne vlasti? Zašto se promenila vaša pozicija u vašem finalnom izveštaju, za ove postupke?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne vidim da je to baš promena pozicije. Mislim da činjenica, da ste pročitali drugačije brojeve strana, 117, 261, i sada zapravo gledamo na stranu 245 u verziji izveštaja, u finalnoj verziji koja je podnešena. To ima veze sa pregledanjem materijala. Postoji mnogomaterijala koji je postao naknadno dostušan. Ja sam takođe pregledao i moj izveštaj, kako bih pokušao da razjasnim neke stvari koje možda nisu bile dovoljno jasne. To je posebno bio slučaj kada sam skicirao rezimee za svaki odeljak, a to sam radio na samom kraju iz logičnih razloga, i onda sam koristio te rezimee kako bih sastavio glavni rezime. Tako da je možda – ili je verovatno bio slučaj da kvalifikacija civilne vlasti, gledajući sav materijal koji sam razmatrao za izveštaj, da, po mom mišljenju, nije sasvim tačna, i zato sam uključio i vojni aspekt, odnosno – stavio sam civilnu/vojnu vlast.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Mogu li da vam kažem da u ovom delu finalnog izveštaja niste koristili ni jedan dokument od dokumenata koje ste prethodno koristili, u trećem nacrtu?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je – to je moguće. I onda se pozivam na drugi deo mog odgovora na prethodno pitanje, a to je, da kada sam pregledao izveštaj, verovatno ćete primetiti da se struktura ponekad menja. Neki naslovi su promenjeni. I vidim uključivanje „vojna“ kao jednu od tih promena koja je napravljena tokom samog procesa.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da li ste razgovarali sa drugim članovima Tužilaštva o ovim zaključcima u vašem izveštaju?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Nije bilo razgovora o zaključcima. Kada sam poslao finalni nacrt gospodinu Tiegeru, i više nisam siguran, mislim da je to bilo u novembru. Ne sećam se tačnog datuma. Pitao me je brojna pitanja o određenim aspektima, da li neki od njih mogu da se pojašne, ili šta su neki od njih tačno značili, ali nije bilo promene ili nije bilo zahteva od strane gospodina Tiegera da promenim bilo koji od zaključaka ili da promenim sadržaj mog izveštaja. Jedina pitanja ili – ili – ili zahtevi za koje se sećam da su postojali, na primer, mesto određenih delova izveštaja kako bi se unapredila forma.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ako nije bilo razgovora, da li je bilo nekog uticaja na vas da izmenite vaše nacрте kako bi vaš finalni izveštaj sadržao vojnu dimenziju Čermakove odgovornosti?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ne. I još jednom, nisam siguran da li sam razumeo pitanje, ali nije bilo –

SUDIJA ORIE: Ako ima nekih nejasnoća oko ovog pitanja, pojašnjite to: Da li se neki red u kojem se spominju reči „civilna vlast“ pojavljuje u nacrtima, koji je zatim promenjen u „civilna/vojna vlast“ bilo da se nalazi u glavnom rezimeu, bilo da se nalazi na bilo kojoj strani, da li je se nekad pozvalo na to, da li je nekad spomenuto ili citirano, ili da li je to ikada bio deo nekog razgovora koji ste imali sa nekim članom kancelarije Tužilaštva.

SVEDOK THEUNENS: Ne koliko se ja sećam, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, molim vas nastavite.

ADVOKAT KAY - PITANJE: U tom delu koji sam vam spomenuo na strani 245, koji je uključen u konačni izveštaj a ne nalazi se u nacrtu, nalazi se fraza „red i zakon.“ Kako je došlo do toga da ste promenili vašu poziciju i uneli koncept „red i zakon“ u vaš finalni izveštaj?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kao što sam spomenuo, ja ne smatram ovo fudamentalnim promenama, ili da su to promene u zaključcima, ili promena pozicije. Ja vidim te promene kao, nazovite to tako, usmeravanje sadržaja izveštaja. Tačno je da razgovor o kojem sam govorio – mislim na razgovor sa gospodinom Tiegerom, da smo se dotakli nekoliko mesta u izveštaju. Ovog dela izveštaja, ako se dobro sećam, takođe smo se i njega dotakli. Ali, nije da sam ja iznenada izmislio naslov: Red i zakon, a da nisam imao materijal koji podržava taj zaključak, ili taj komentar. Kao što vidite iz strukture, i većinom iz sadržaja izveštaja, naslovi ili odeljci oslikavaju ono što sledi posle njih, i materijal koji je uključen u telo izveštaja je svakako vremenom promenjen, jer sam imao pristup, ili sam imao mogućnost, da pregledam još dokumenata. I očigledno je, dok sam pregledavao dodatne dokumente, može biti da se u nekim

situacijama zaključak promenio, ali nemam konkretno sećanje o tome. Može biti i da se naslov promenio samo za – samo kako bi bilo jasnije, ili kako bi se usmerio izveštaj, ili ako bi se vratio na razgovor ili na sastanke sa gospodinom Tiegerom, nakon što sam mu podneo finalni izveštaj, pitao me je da pojasnim šta sam mislio, kao što ste primetili, meni engleski nije maternji jezik, tako da neke stvari nisu možda bile najjasnije onima kojima je engleski maternji jezik. Tako da, bio je razgovor o tome šta mislite pod tim, šta hoćete da kažete, bez ikakvih sugestija šta treba da stavim u moj izveštaj.

ADVOKAT KAY - PITANJE: U stvari, u ovom delu finalnog izveštaja, a to je deo o garnizonima, dokumenti koje ste koristili u vašem konačnom nacrtu su isti oni koji ste koristili za konačnu verziju, tako da nije bilo promene u materijalu koji ste koristili.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da je ovo drugi put da me pitate to pitanje, i već sam vam dao odgovor na to pitanje. Ako želite dalje da vam objasnim, primetio sam da --

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pa, ja sam to rekao jer ste vi rekli da ste imali priliku da pogledate još dokumenata. I očigledno, dok ste pregledali dodatne dokumente, dakle, ja sam se bavio nečim što ste vi rekli, gospodine Theunens, i ne ponavljam pitanje, ja vam u stvari govorim, Pa, sačekajte, vi ste rekli ovo, ali zapravo su dokumenti ostali isti.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Ja – kao što sam spomenuo u mom prethodnom odgovoru na isto pitanje, napravio sam taj – rekao sam to u opštem kontekstu izveštaja. Vi ste sami spomenuli brojeve strana. Vi ste primetili da su se brojevi strana promenili. Jedan od razloga zašto su se strane promenile jeste i zato što je dodatni materijal koji je uključen promenio strukturu, i tako dalje, i tako dalje. Ja sam dao uopšten odgovor.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Mene zanima ovaj deo --

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kako bih pojasnio moj pokušaj da odgovorim na vaše prethodno pitanje, kada sam pregledao dokumente koji su relevantni u kontekstu – uloge generala Čermaka kao komandanta kninskog garnizona, i ovde konkretizujem, posebno, njegove naredbe, jedan od mojih prvih zaključaka je bio da je njegova uloga bila mnogo šira nego što je to propisano doktrinom hrvatskih oružanih snaga u vezi sa njegovim dužnostima komandanta garnizona. Moram reći da sam takođe – bilo mi je nejasno u početnoj fazi, kada sam pregledao materijale, da li je general Čermak bio vojna ili civilna vlast. Bilo je jasno da obavlja više stvari nego da je samo komandant garnizona. Video sam, na primer, i to je spomenuo u intervjuu za novine koji je dao, a to je dokazni predmet Odbrane broj D38, on govori o Petru Pašiću, koji je, po generalu Čermaku, trebalo da započne sa uspostavljanjem civilne organizacije vlasti 16. avgusta. Pa, pretraživao sam o Petru Pašiću, i našao sam jako malo dokumenata o njemu, osim u brojnim izveštajima ECMM-a, koji su nastali mnogo kasnije nakon vremenskog perioda koji je relevantan za kontekst ovog izveštaja. Dakle, imao sam ovaj materijal o generalu Čermaku, i onda sam pokušao da ga strukturiram i da nađem – da identifikujem naslove, kako bih kroz njih trebalo da opišem njegovu ulogu, i može biti da sam u ranijim nacrtima, da sam stavio civilna

vlast. Ali je očigledno iz toga, kada vi pregledate, kada pogledate materijal koji je uključen u ovaj odeljak izveštaja, da je general Čermak takođe vršio dužnosti koje pripadaju nekome ko ima vojnu vlast, i to objašnjava, po mom mišljenju, zašto se naslov promenio iz „civilna vlast“ na „civilna/vojna vlast.“

ADVOKAT KAY - PITANJE: Znači, izgleda da vam to nije bilo očigledno u vaša prva tri nacrti. Da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Pa, opet, to su samo nacrti. Bilo da sam promenio nalove već u fazi – kao što sam spomenuo na samom početku mog svedočenja, zaključke, ili glavne zaključke sam izveo na kraju. Zašto? Jer sam jednio na kraju bio u poziciji da – da, da izvlačim zaključke, jer sam onda – jer sam bio u mogućnosti da pregledam sav materijal koji sam želeo da pregledam. Ne na početku, jer sam tada tek počeo sa pregledom materijala. Može biti iz čisto logističkih razloga da sam naslove dokumenata – izvinjavam se, naslove odeljaka izveštaja, samo sistematično pregledao u kasnijoj fazi, i možda sam promenio naslove, neke od njih ranije, neke kasnije. Ne sećam se konkretno koji sam naslov kada promenio, niti da li je to bilo – koji je bio konkretan razlog za to.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pitanja koja vam je dao gospodin Tieger, da li su ona obuhvatala pitanja koja se odnose na to da li je gospodin Čermak bio vojna vlast?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Kada kažete pitanja koja vam je dao gospodin Tieger, da li mislite na listu od 10 tačaka i onda od 17 tačaka?

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne, ne. Ono što vam je gospodin Tieger rekao, vi ste nam o tome pričali.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Aha.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Nakon vašeg trećeg nacrti, da li ste se bavili pitanjima koja su odnose na to da li gospodin Čermak ima vojna ovlašćenja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Gospodin Tieger mi nije konkretno dao pitanja. Sećam se da sam imao najmanje jedan sastanak sa njim u njegovoj kancelariji, kada smo prošli kroz određene aspekte, određene delove mog izveštaja. On je takođe ukazao na određene tipografske greške, i mogao je – pitao me je da pojasnim određene aspekte izveštaja, a tu su verovatno spadali i neki naslovi, ili me je pitao, Pa, šta vi mislite pod ovim? Kao što sam spomenuo, gospodin Tieger mi nikada nije rekao koji naslov ili koji zaključak treba da izvučem.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ali da li je tom prilikom bilo reči o tome da je gospodin Čermak imao i vojna ovlašćenja?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Mislim da sam odgovorio na pitanje.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne, niste. Ne, niste. Odgovorili ste na druga pitanja, i pokrenuli ste neka nova, i više ste se fokusirali na te druge stvari, i rekli ste da je pokrenuo pitanja koja se tiču izveštaja. Da li je to uključivalo Čermaka, u vezi sa vojnim ovlašćenjima?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To – to nije uključivalo Čermaka, konkretno u vezi sa vojnim ovlašćenjima. Mi stvarno jesmo razgovarali o – o generalnom izgledu ili strukturi ovog odeljka. Mislim na odeljak broj 3. Ali kao što sam spomenuo, gospodin Tieger nije sugerisao ili – ili predložio, ili uticao na mene u vezi sa odabirom naslova ili – izvođenjem zaključaka. On me je možda pitao, ili me je verovatno pitao, Šta mislite pod ovim? Šta pokušavate da kažete? Možda je ova reč bolja, ali – mislim, kada kažem da je ova reč bolja, to je lingvističko pitanje. Meni engleski nije maternji jezik. To je to. Mislim da sam to ponovio tri ili četiri puta u poslednjih nekoliko minuta.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, ako biste mi dozvolili. Da li su ovo verzije o kojima govorimo? To jest, o kojima ste razgovarali sa gospodinom Tiegerom, ne nakon što ste poslali prvi nacrt koji je bio u okviru vremenskog roka, već u kasnijoj fazi, i onda ste razgovarali sa gospodinom Tiegerom o tome. Vraćiću vas na jedan od vaših odgovora, i polako i pažljivo ću vam pročitati, citiraću stranu transkripta 12159. Rekli ste da: „Znam da je rok od marta 2007. godine povučen, ali nisam primio informacije o novom roku, a to sam smatrao malo nezgodnim, u tom smislu, jer sam radio na nekoliko predmeta. Pokušavao sam da organizujem moj rad, i naravno, ono što vam je hitnije pokušavate prvo da uradite. Ono što je manje hitno, to radite kasnije. Zbog toga sam mu poslao – očigledno govorite o gospodinu Tiegeru – nekoliko nacrti, kako bih ga informisao o progresu, i ne sećam se da sam primio bilo koju povratnu informaciju o ovim nacrtima koje sam poslao.“ Onda su vas pitali: „Pa, gospodin Tieger i gospodin Moore su vam, zapravo, poslali povratnu informaciju o sadržaju i odobrili su taj sadržaj; zar ne?“ I onda ste objansili da je to bilo – da se o sadržaju govorilo u januaru. Onda ste objasnili o – pokušavam da nadem gde ste rekli, u – jedina povratna informacija koju ste dobili jeste da rok više ne važi. Molim vas nastavite. Samo pokušavam da se setim gde ste, u ovoj fazi, rekli da ste razgovarali sa gospodinom Tiegerom, kao što ste im upravo objasnili.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, primio sam povratnu informaciju za poslednji nacrt, za koji mislim da je bio poslat u novembru ili početkom decembra --

SUDIJA ORIE: Ne pitam vas šta se dogodilo.

SVEDOK THEUNENS: Ne, ne.

SUDIJA ORIE: Tražim vam da mi pomognete oko toga gde ste rekli ovo, kada su vas pitali o ovome – 19. novembra. Možda mi je promaklo to, ali mi onda molim vas pomozite.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, ne znam tačno kada sam to rekao 19. novembra. Bilo je mnogo pitanja u vezi sa sličnim stvarima. Ali se sećam da sam rekao da sam primio povratnu informaciju samo za poslednji nacrt.

SUDIJA ORIE: Ako je to slučaj, možda mi je promaklo. Ako stranke mogu da mi pomognu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, naš stav je da mi mislimo da ovo nije obelodanjeno.

SUDIJA ORIE: Hajde da ...

ADVOKAT KAY: „Nisam bio u kontaktu sa timom. Takođe želim da naglasim da, osim provobitnih zadataka koje sam primio od gospodina Tiegera i činjenice da sam mu poslao nacrt, nisam bio u kontkatu sa timom. Nisam primio nikakve telefonske pozive. Nisam primio nikakve – ili emailove. Čuo sam tek kada sam insistirao, kada sam poslao nacrt u martu 2007. godine, u stvari, više nisam siguran kako sam bio obavešten.“

SUDIJA ORIE: Pažljivo ćemo da proverimo ovo, gospodine Theunes, i sada sam obazriv prilikom izražavanja. Ali ako se ispostavi da ste ispitivani detaljno o povratnoj informaciji, i da ste jasno svedočili da je jedini razlog zašto ste im slali nacрте, da biste ih obaveštavali o vašem progresu, a ne da biste dobili povratnu informaciju. I ako su vam u tom pogledu postavljena konkretna pitanja, upravo sam pročitao deo gde ste rekli, Ne, to je sve bilo u januaru. I ako tamo budu pitanja koja su se odnosila na povratnu informaciju koju ste možda primili, ili o razgovorima koje ste možda imali, ako to preokrene situaciju, onda želim da vas podsetim da ste dali svečanu zakletvu, ne samo da ćete govoriti istinu, ništa osim istine, već celu istinu. Molim vas nastavite, gospodine Kay. Ako sam pogrešio, naravno, to ćemo pažljivo pogledati, ali nažalost nismo u poziciji da analiziramo to. Uradio sam nekoliko pretraga, i imate iskustva o tome da sada, ili ranije kada ste vršili pretragu, da vam promakne nešto. Ako mi je promaklo nešto, onda, naravno, ja ću – ja ću – ja ću izraziti žaljenje zbog toga. Pozivam stranke da mi se pridruže u zadatku koji sam pokušao da izvedem. Molim vas nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Za zapisnik, deo koji sam pročitao se nalazi na strani 12168.1.

SUDIJA ORIE: Molim vas nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala vam. Časni Sude, mogu li da ponudim poslednju naredbu koju smo videli pre odlaska na pauzu, to je dokument broj 2093 po Pravilu 65 ter, na usvajanje u spis,

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D1002.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1002 je usvojen u spis.

ADVOKAT KAY: Sledeći dokument je broj 755 po Pravilu 65 ter. To je dokument od 25. avgusta. što sam rekao, piše kome je poslato, i tu se ne nalazi kninski garnizon. Da li je to tačno?

ADVOKAT KAY - PITANJE: To je od komandanta 4. gardijske brigade, brigadira Krstičevića – izvinjavam se još jednom – i ovaj dokument se tiče naredbe koja je izdata 20. avgusta 1995. godine, a tiče se jedinica na državnoj granici sa Bosnom i Hercegovinom, i to je naredba da se osigura efektivno operativno razmeštanje jedinica i komandi 4. gardijske brigade. I to je naredba koju vidimo na strani 1, odnosi se na operativnu rezervu 4. gardijske brigade, pod komandantom vojnog okruga. Ako pređemo na stranu 2, vidimo operativno područje odgovornosti. Pod tačkom 2, dalje ka dnu strane, vidimo da su jedinice 4. gardijske brigade operativno razmeštene u različitim delovima Kninu. Ako pređemo na stranu 3, vezisti su u barakama u Kninu, logistika je u barakama u Kninu. Na strani 4 se nalaze detalji koji se tiču preuzimanja zgrada, skladišta, i tako dalje. Na strani 5, pod tačkom .34, komandant kniskih kasarni, major Turić, priprema plan za razmeštanje jedinica u kasarni *Sjeverni logor*, za koju znamo da se nalazi u Kninu, imenujući komandante odgovornim za prostorije. Zabranjeno, na dnu strane, skladištenje oružja, municije, eksploziva. Na poslednjoj strani, vidimo da je to od brigadira, kao

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY - PITANJE: A da je gospodin Čermak bio nadređena vojna vlast u tom području, to je vrsta informacije koju bi on trebalo da zna, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Slažem se, general Čermak bi trebalo, kao komandant garnizona, trebalo bi da bude obavešten o ovoj naredbi.

ADVOKAT KAY - PITANJE: I još jednom, sve ove naredbe splitskog vojnog okruga, od kojih su mnoge, zar ne, gospodine Theunens, slične prirode, ne uključuju gospodina Čermaka na spisku dostave, kao komandanta garnizona.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Uključio sam dokument broj 2315 po Pravilu 65 ter – u drugom delu izveštaja, u engleskoj verziji na strani 260, a to je naredba generala Gotovine od 10. avgusta, u delu gde stoji da 7. gardijska brigada treba da bude raspoređena u kasarnama u Kninu, i spomenuo sam u mom izveštaju da se nigde ne spominje general Čermak u naredbi generala Gotovine.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Još jednom, ovo – ovo je protiv iznetog predloga, zar ne, gospodine Theunens, imajući u obzir ovlašćenja i poziciju gospodina Čermaka, jer bi se onda on nalazio u svim ovim dokumentima, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: On je trebalo da se nalazi na tom popisu, ali činjenica da general Gotovina ne – ili – izvinjavam se, činjenica da podređeni komandanti generala Gotovina ne uključuju generala Čermaka u ovu naredbu, to je, za mene, naznaka, da profesionalni odnos između generala Čermaka kao komandanta garnizona i generala Gotovine, kao komandanta splitskog vojnog okruga, nije, kao što sam iskoristio izraz, „jasan“ kao što je propisano doktrinom. Moj zaključak u vezi sa pozicijom generala Čermaka, kao najviše civilne/vojne vlasti u Kninu, se zasniva na pregledu naredbi koje je izdao general Čermak.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Pogledaćemo to, i Pretresno veće je već videlo sve te naredbe, i znaju na šta mislite. Ali ste nam rekli da ste ekspert za rukovođenje i komandovanje, i pitanje koje imam je sledeće: Ako se sve ovo dešavalo, i ako su izdate sve ove naredbe, ne izgleda da čovek, koga ste opisali kao najvišu vojnu vlast, da se nalazi u okviru sistema rukovođenja i komandovanja. Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da. I zato sam uključio ovaj deo o prirodi profesionalnih odnosa između komandanta splitskog vojnog okruga i komandanta kninskog garnizona, to počinje na strani 258 u drugom delu mog izveštaja. Čak i nezavisno od pozicije generala Čermaka kao – kao ono što sam opisao kao najviša vojna vlast u Kninu, čak i kao komandant garnizona, sa – sa mnogo nižim vojnim činom od čina general pukovnika, neko bi očekivao da, makar na osnovu doktrine, da on, kao komandant garnizona, da bi bio uključen u naredbe koje se bave preraspoređivanjem jedinica u kasarne, u zoni kninskog garnizona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: U stvari, u vezi sa svim ovim jedinicama, niste mogli da imate efikasnu komandu ako ste bili van sistema, jer sistem mora da radi sa vama kao sa komandantom, zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno. Ali ja nisam stavio u moj izveštaj da je general Čermak imao komandu nad ovim jedinicama.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ne. To je tačno. Ali vi ste pročitali optužnicu, i možda ste zaboravili optužnicu, ali optužnicu u pasusu 7 opisuje Ivana Čermaka kao nekoga ko ima efikasnu kontrolu nad pripadnicima jedinica hrvatske vojske, ili nad elementima koji se sastoje, ili koji su priključeni, ali koji su delovali u kninskom garnizonu, i takođe nad civilnom policijom, koja je delovala u području garnizona. I onda se opisuju jedinice hrvatske vojske bez njihovog ograničavanja. 4. brigada, 1. hrvatska gardijska brigada, 113, 142, 144. i 126. domobranska garda. 6, 7. i 134. združena čete vojne policije, pripadnici zadarsko-kninsko-kotarske policijske administracije. Civilni deo strukture je delimično izostavljen, ovako kako ste vi postavili. Ali ako pogledamo sve ove dokumente vojnog okruga, pogledali smo nekoliko njih koji se bave određenim pitanjima, ali postoji, kao što znate, na hiljade njih koji se odnose na te jedinice, gde se general Čermak – on se nalazi na spisku tek u nekoliko njih; zar ne?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: To je tačno, i mislim da je vidljivo kroz moj izveštaj da postoji jako malo naredbi generala Gotovine komandi kninskog garnizona tokom perioda kada je general Čermak bio komandant kninskog garnizona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Moje pitanje se tiče generala Čermaka i toga da li je imao efektivnu kontrolu nad svim tim jedinicama. Nad njihovim svakodnevnim operacijama, u vezi sa njihovim aktivnostima, gde one idu, šta rade, potpuno nezavisno i bez generala Čermaka. To je tačno, zar ne? Ovo o čemu vam govorim jeste da ono što se nalazi u pasusu 7 ove optužnice, ne se slaže se vašim izveštajem veštaka.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Može biti da je to moguće. Ja nisam – jednom sam pročitao optužnicu, kao što sam spomenuo, na samom početku – izrade izveštaja, kako bih odredio vremenski okvir, lokacije, i druge relevantne aspekte. Inače, to što piše u optužnici ni na koji način nije uticalo na mene, niti me je vezivalo. Moji nalazi, ili moji zaključci, u vezi sa ulogom generala Gotovine kao komandanta kninskog garnizona su uključeni u moj izveštaj, konkretnije od pasusa 49 do, ja mislim, 51 glavnog rezimea.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Oklevam da kažem da se degradirali generala Gotovinu na nivo komandanta garnizona.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Izvinjavam se.

ADVOKAT KAY - PITANJE: To bi bilo kontraverzno.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Treba da stoji Čermak. Izvinjavam se.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Da. Ali ja vam govorim ono što je tačno. U tom delu optužnice koji sam vam pročitao u vezi sa pasusom 7, koji tvrdi da je Ivan Čermak učestvovao u raznim telima vlasti i odgovornosti, i da je imao efektivnu kontrolu nad svim ovim jedinicama – to su sve jedinice splitskog vojnog okruga, sa kojima smo upoznati – u stvari, koje nisu potkrepljene vašim izveštajem veštaka, niti dokumentima koje ste videli. To je tačno, zar ne? Ja sam u pravu.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da, u stvari, ja nisam govorio o efektivnoj kontroli, i nisam video nikakav materijal ili, dokumente o tome, koji ste tiču uloge generala Čermaka kao komandanta kninskog garnizona.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Puno vam hvala.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, primetio sam da gospodin Mišetić mora hitno da vam se obrati, i ako samo mogu da zamolim da se dokument broj 755 po Pravilu 65 ter usvoji u spis, molim.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to postaje dokazni predmet Odbrane broj D1003.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D1003 je usvojen u spis. Gospodine Mišetiću, želite da nam se obratite u prisustvu svedoka ili bez njegovog prisustva?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, njegovo prisustvo je u redu. Nije bilo toliko hitno.

SUDIJA ORIE: Je li u redu, ili nam je potreban? (*preklapanje govornika*) ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: (*preklapanje govornika*) ... to je jedan dokument koji je on pripremio, tako da ja nemam...

SUDIJA ORIE: Dakle, direktno se odnosi na...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, gospodine Predsedavajući. Nije bilo hitno. Samo sam – nadovezuje se na diskusiju koju smo imali pre ovog niza pitanja. Nisam želeo da prekidam gospodina Kaya tokom unakrsnog ispitivanja.

SUDIJA ORIE: Još jedna stvar. Koliko bi to oduzelo vremena?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Manje od tri minuta.

SUDIJA ORIE: Manje od tri minuta, i to ne može da sačeka poslednja tri minuta današnjeg zasedanja? Ako mislite da je bolje da se sada raspravi, onda ću vam dopustiti, verovaću vam da --

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da. Čekao sam da gospodin Kay promeni – da bude spreman da promeni temu pre nego što pokrenem ovo. Ovo se odnosi na pitanje koje ste pokrenuli o prethodnom svedočenju gospodina Theunensa, koje se tiče komunikacije sa kancelarijom Tužioca. I ako bi gospodin Randunić bio ljubazan, hteo bih da pokažem nešto preko sanction sistema, a to je – Odbrana Gotovine je tražila – tražila je od OTP-a da obelodani komunikaciju koja je postojala između tima za suđenje i gospodina Theunensa. Dali su nam izveštaj 12. novembra, i ako možemo to da pokažemo preko sanction sistema. To je to što su obelodanili. To je dokument na 24 strane. Tu stoji da – da je u skladu sa našim zahtevom. Ako pređemo na sledeću stranu, ovo je očigledno --

SUDIJA ORIE: Mogu li prvo da pročitam prvu stranu, kako bih znao što su ponudili.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da. Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Samo sekundu, molim. Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako možemo da pređemo na sledeću stranu, molim. Izgleda da je ovo pripremio lično gospodin Theunens, i potpisao 11. novembra ove godine, i obelodanjuje određene aspekte komunikacije. Opet se govori o januaru 2007. godine, i onda se poziva na sledeći razgovor, koji se nalazi u pasusu 5, a to je razgovor gospodina Tiegera o novim dokumentima, i taj memo je obelodanjen malo kasnije u ovom dokumentu. I ne postoje nikakve druge reference ili obelodanjivanja – kao odgovor na naš zahtev o bilo kojoj komunikaciji koja se ticala izmene, pojašnjenja stvari u izveštaju, i tako dalje, koje su mogle da se dogode nakon trećeg – nakon podnošenja trećeg nacrtu. Tako da tražim, gospodine Predsedavajući, da osim što ćemo da pregledamo transkript od prošle nedelje, ako – ako bi i kancelarija Tužioca pregledala i rekla nam tačno šta se desilo i koja vrsta komunikacije se događala, jer, u stvari, mi smo mislili da smo rešili ovu stvar, ali na osnovu ovog dokumenta od strane kancelarije Tužioca i na osnovu onoga što je gospodin Theunens danas rekao na Sudu, mislim da ovo što je obelodanjeno nije potpuno. Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, mislim da je pitanje jasno.

TUŽILAC WAESPI: Pa, mislim da se ovaj dokument koji je obelodanjen ne bavi usmenom komunikacijom između gospodina Tiegera i – i veštaka.

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ... možemo li da se vratimo na prvu stranu da vidimo šta piše.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine Predsedavajući, samo ću da ukažem na 1. pasus na strani 2, gospodin Theunens nam govori o onome što izgleda da je sastanak koji se odigrao, a za koji ja mislim da nije pismena, nije pismena komunikacija. To je bio sastanak između dva STAsa (više zastupnika Tužilaštva). Tako da sam ja, kada sam dobio ovo, pretpostavio da je gospodin Theunens bio --

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ... opisan je razgovor. Posle toga je sledio razgovor, tako da je ovo očigledno – ovaj dokument se ne ograničava na – i...

TUŽILAC WAESPI: Naše razumevanje, moje razumevanje je bilo da su ovde u pitanju zadaci, koje je veštak dobio od Tužilaštva. Originalni zadaci za veštaka. Da to interesuje Odbranu, i mi smo pitali gospodina Theunensa da se bavi time. Pogledali smo komunikaciju putem *e-maila*, za koju smo mislili da je relevantna o ovom pitanju, a drugo pitanje vezano za komunikaciju, usmenu komunikaciju, bilo da li je bilo telefonskih razgovora, mislili smo da o tome veštak može unakrsno da se ispita, i to se upravo i dogodilo. Nikada nismo sakrili ni jedan deo informacije.

SUDIJA ORIE: Već smo se bavili tom temom tokom unakrsnog ispitivanja, kao što verovatno znate. Mogu li molim vas opet da dobijem prvu stranu, na kojoj... Pretresno veće, naravno, nije videlo *e-mail* od 4. novembra.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mogu da pokažem to. Verujem da će to trajati minut, ali...

SUDIJA ORIE: Ali postoji drugo pitanje, naravno. Gospodine Waespi. Bili ste prisutni kada je prilično mnogo pitanja bilo postavljeno svedoku, a to sigurno nije bilo ograničeno na pismenu komunikaciju, već se radilo o povratnim informacijama koje nisu bile ograničene ni na jedan način, niti jednom formom. Imao na umu da vam se obratim bez prisustva svedoka na samom kraju ovog – ovog zasedanja, ali s obzirom da je manje više ovo pitanje pokrenuto, i u pogledu toga šta smo videli ovde, zamoliću vas da pažljivo pregledate transkript, sva pitanja i sve odgovore koji se nalaze u transkriptu, i onda takođe da vas zamolim da razmotrite da li je bilo u okviru vaših dužnosti da konkretno pitate svedoka o razgovorima u kasnijoj fazi, da, ako je to slučaj, ako se takav razgovor odigrao, niko ne može da zna o tome, svakako ne na osnovu ovog dokumenta, pri čemu kancelarija Tužilaštva, tim, može da zna za to, i treba da razmotri da li je tim ostavio Pretresno veće bez informacije, gde su konkretno postavljena pitanja gospodinu Theunensu o ovoj stvari. Taj zahtev, taj poziv vam je sada svakako upućen. E-mail, rekli ste da možemo to da uradimo za minut.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, mogu ukratko to da vam pročitam, časni Sude. To je tačno, jer je naš zahtev podnešen na osnovu Pravila 66 (B), koji je po definiciji, traženje dokumenata, stoji, mi tražimo kopiju komunikacije između OTP-a i gospodina Koningsa i Theunensa.

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ... Da, i vi kažete da razgovori ne mogu da se daju u obliku kopije.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tačno. Ipak, kada smo dobili – jedan od – reći ću vam ovo kao pozadinu. Razgovarao sam skoro sa gospodinom Russoom jer su obezbedili komunikaciju putem e-maila između gospodina Koningsa, koji će svedočiti sledeće nedelje, i OTP-a, ali nisu hteli da obelodane komunikaciju putem e-maila između gospodina Theunensa i tima Tužilaštva. I da smo dobili tu komunikaciju, mi bismo mogli unakrsno da ispitujemo gospodina Theunensa o sastancima i takvim stvarima koje bi bile očigledne iz komunikacije putem e-maila. Gospodin Russo mi je predstavio da problem koji OTP ima jeste u količini materijala, i da to što moraju da pretraže pojedinačne e-mailove predstavlja nepotrebno preopterećenje za njih, i da ne postoji ništa bitno u tim e-mailovima, i to je ono što mi je rekao, i ja sam se oslanjao na to, kao i na dokument koji je obelodanjen 12. novembra.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, obratili ste nam se. To je ono što ste želeli da uradite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, gospodine Predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Da li neke druge stranke žele da dodaju nešto na ovo, pre nego što nastavimo? Onda, gospodine Kay, možete da nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala vam, časni Sude.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Ako pređemo na dokument broj 370 po Pravilu 65 ter, i to je dokument na koji ste se pozvali, gospodine Theunens, o imenovanju komandanta garnizona u Benkovcu. I obećao sam vam da ćemo doći dotle. 4. avgusta 1995. godine, imenuje koamndant, pukovnik Fužul. I naslov je: „Na osnovu potrebe za što kvalitetnijom organizacijom i koordinisano uspostavljanje civilne vlasti, ovim predlažem ... imenovanje komandanta za štab garnizona Benkovca, kapetana Ashley Minaka.“ Hteli ste da skrenete našu pažnju na nešto u vezi sa ovim imenovanjem, i rekao sam vam da ćete biti u mogućnosti da pogledate dokument.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Svakako, ovo je predlog, i takođe postoji – naredba generala Gotovine...

ADVOKAT KAY - PITANJE: To ćemo sledeće da pogledamo.

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Možemo li da prikažemo tekst. Ali ono što bih hteo da pogledamo ovde, to je, u stvari, što kvalitetnija organizacija, koordinisano uspostavljanje civilne vlasti, a to su očigledno važni koncepti; da li se slažete?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Hvala vam. Dokument broj 4621 po Pravilu 65 ter je sledeći. To je naredba od 6. septembra 1995. godine, od generala Gotovine. I to je zbog česte potrebe i u svrhu osiguravanja kontinuiteta u radu i komandi jedinica splitskog vojnog okruga. I vidimo da je Ashley Minak, kapetan, imenovan za komadanta garnizona Benkovac. I treba da preduzme dužnost od Ante Maksana, koji je do tada bio komandant garnizona, i to treba odmah da se izvrši 9. septembra. I pukovnik Fuzul je odgovoran za izvršavanje ove naredbe. Na strani 2 engleske verzije, vidimo ko je naveden u toj naredbi. Opet, nema kninskog garnizona, i hteo bih da ukažem na to. Na šta biste hteli da skrenete vašu pažnju u vezi sa ovim dokumentom?

SVEDOK THEUNENS - ODGOVOR: Na činjenicu da general Gotovina imenuje zamenu za postojećem komandanta garnizona. Činjenica da to nije poslato kninskom garnizonu nije neobična, jer, kao što sam ranije istakao, garnizon Benkovca je odvojena jedinica od kninskog garnizona, kao što su i ostali garnizoni koji su locirani u zoni odgovornosti splitskog vojnog okruga, tako da nema zahteva da se pošalje naredba o konkretnom transferu vlasti konkretnog garnizona komandantima drugih garnizona u tom vojnom okrugu.

ADVOKAT KAY - PITANJE: Slažem se sa vama o tome. Razlog zbog koga sam istakao ovo je zbog pasusa 7 u optužnici koji smo vi i ja upravo pogledali. Ali slažem se sa vama oko ovoga što ste nam upravo rekli.

ADVOKAT KAY: Mogu li dokumenti broj 370 i 4621 po Pravilu 65 ter da budu usvojeni u spis, molim, časni Sude.

TUŽILAC WAESPI: Nemam prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, dokument broj 370 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Odbrane broj D1004. Dokument broj 4621 po Pravilu 65 ter postaje dokazni predmet Odbrane broj D1005.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmeti Odbrane broj D1004 i D1005 su usvojeni u spis. Pre nego što pređemo na sledeću temu, gospodine Kay, pitam se da li bismo trebali da završimo za danas, ali dajte mi samo jedan trenutak.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodine Theunens, imamo jednu proceduralnu stvar o kojoj treba da raspravimo vrlo kratko, ali ne nužno uz vaše prisustvo. Hteli bismo da vas vidimo nazad sutra popodne, i dajem vam ista uputstva kao što sam vam davao i ovih dana; a to je, ne bi trebalo da razgovarate ni sa kim o vašem svedočenju, bilo o onom koje ste već dali, ili koje ćete tek da date.

SVEDOK THEUNENS: Hvala vam, gospodine Predsedavajući.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, nisam hteo da o ovome raspravljamo u prisustvu svedoka, ali sam pogledao neke od vaših izjava u ovoj sudnici, i vraćam vas na stranu 12125 transkripta, poslednji red, rekli ste: „Drugo, ovo je bilo, kao što smo objasnili, rad u hodu. Da, nacrt je u nekom trenutku bio podnet timu Tužilaštva. Nije bilo, apsolutno nije bilo mešanja tima Tužilaštva u to da veštak treba nešto da promeni. Ja ne znam ni o jednoj važnoj promeni. Da se Tužilašto mešalo u način na koji veštak treba da napiše svoj izveštaj, da ga poboljša nakon nacрта, mi bismo to obelodanili po Pravilu 68, to je sigurno. To je naša obaveza.“ Sada potpuno ostavljam po strani da li je izveštaj ikada izmenjen, na način da bi se težilo oslobađanju od

krivice. Uzdržavam se bilo kakvih procena o tome u ovom trenutku. Međutim, kada pogledam vašu izjavu, i kada ponovo pročitam odgovore svedoka, i iskreno se nadam da sam predvideo nešto. Ako nisam, to u najmanju ruku zabrinjava Pretresno veće. Transparentnost koju bismo očekivali možda nije data. Zbog toga, stvarno ste pozvani da izvestite sutra o ovoj stvari, o bilo kom dodatnom razgovoru sa – između gospodina Theunensa i gospodina Tiegera. I takođe, možda da nam objasnite zašto niste pokrenuli tu temu kada ste čuli odgovore koje je svedok dao, a to je odgovor, i sada razimiram, da je bio razgovor nakon davanja zadatka od 10 tačaka, nakon što je bilo prethodnih razgovora, koji su rezultirali zadatkom od 17 tačaka, i da je, kasnije, slanje nacrtu bilo samo administrativna stvar, kako bi imali uvid u rad, da ne bi bilo rizika da završni izveštaj ne bude primljen, već povratne informacije, koje se tiču – ništa o čemu ne bismo trebali ni da mislimo. Sada, na osnovu odgovora koje vam je svedok danas dao, izgleda da ipak treba da mislimo o tim stvarima. Ne govorim kako je ovo rezultiralo, koji je bio uticaj, ali bi Pretresno veće volelo da dobije sutra, u odsustvu svedok, a kratak izveštaj od strane OTP-a.

TUŽILAC WAESPI: Da, gospodine Predsedavajući, jedino što mogu da kažem u ovom trenutku jeste da verujem da je došlo do nesporazuma. Mislím da je pitanje koje je tada postojalo, mislim da je to bilo 19. novembra, da je pitanje bilo podnošenje nacrtu u martu 2007. godine, i to je ono što sam ja postavljao svedoku, kakva je komunikacija postojala između gospodina Theunensa i tima ovog sudskog predmeta, i vi ste tačno citirali šta je tamo rečeno. Ono o čemu je gospodin Theunens danas govorio, i o tome ću takođe da govorim, jeste da je nakon završnog izveštaja, njegov finalni produkt je podnešen timu sudskog predmeta, i onda je očigledno došlo do razgovora, kao što je istakao gospodin Theunens, o...

SUDIJA ORIE: Da li je to bilo nakon što je finalni izveštaj bio...

TUŽILAC WAESPI: Da.

SUDIJA ORIE: Da li tako razumete, ili se desilo pre toga.

TUŽILAC WAESPI: Pre toga. Nakon što je gospodin Theunens podneo svoj završni izveštaj.

SUDIJA ORIE: Nacrt.

TUŽILAC WAESPI: Konačni. Osim tipografskih grešaka, bio je završen, i onda ga je tim koji radi na predmetu pogledao, i kao što je svedočio gospodin Theunens, gospodin Tieger ga je očigledno pitao da pojasni nekoliko naslova. Postojale su tipografske greške. To je ono što sam ja razumeo da se desilo u, ja mislim, u novembru i decembru 2007. godine. Ali osim, gospodine Predsedavajući, da se možda to dogodilo, trebalo je da, mogao sam da se pozabavim tom temom. Ali mislim da postoje dve različite stvari: Razgovor između veštaka i tima koji radi na ovom predmetu u martu 2007. godine, kada je svakako poslednji – kada je napravljen peti nacrt, i šta se

desilo nakon što je konačni proizvod dostavljen od strane gospodina Theunensa timu koji je radio na predmetu. Tako sam ja to razumeo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I samo za zapisnik, ja sam razumeo da on govori o novembru 2007. godine, a to je mesec dana pre nego što je podneta konačna verzija. Dakle, mislim da je konačni nacrt podnet 17. ili 18. decembra 2007. godine, što znači da bilo koji razgovor koji je imao sa gospodinom Tiegerom da se desio pre podnošenja finalnog izveštaja.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodin Theunens je bio toliko ljubazan da vam obezbedi nacрте. Pretresno veće to nije videlo. Pretresno veće ne zna od kog su datuma ti nacрти. Dakle, zbog toga, bez obzira na to da li je finalna verzija podneta nepromenjena, ili da li postoji verzija o kojoj se razgovaralo pa da je to rezultiralo drugom finalnom verzijom, to je teško Pretresnom veću u ovom trenutku da proceni na osnovu informacija koje imamo. Ali, makar je svedok rekao da želi da naglasi da, osim prvobitnih zadataka koje je primio od gospodina Tiera, i osim što mu je slao nacрте, da nije imao kontakt sa timom koji je radio na predmetu, i možda treba da mu tražimo više detalja o tome – o ovome. Ali razumećete, gospodine Waespi, ovo zabrinjava Pretresno veće, i da, naravno, bez ikakvog kontakta sa svedokom, Pretresno veće želi da dobije sve informacije koje OTP ima o ovoj stvari.

TUŽILAC WAESPI: Da. I u vezi sa tim nacrtom koji je predat timu koji je radio na predmetu mesec dana pre zvaničnog podnošenja izveštaj, siguran sam da će taj nacrt biti dostupan kako bi se videlo da li je bilo bilo kakvih promena na osnovu – razgovora gospodina Tiegera i veštaka.

SUDIJA ORIE: Izgleda da je važno pitanje, da li je u trenutku kada, još uvek, finalni nacrt – razumem da kada se proizvede konačna verzija izveštaja, da se onda ne podnosi u roku od pet minuta. Naravno, to je – naravno, Tužilaštvo je to uvelo, i za to treba neko vreme. Ali ono što mi, naravno, želimo da znamo, da li je u nekom trenutku došlo do promena u terimima, kao što su, civilna, vojna vlast, da li su napravljene te promene, i gospodin Kay ima, naravno – mi nismo primili ranije nacрте, ali to makar nije kontradiktorno. To je čak i potvrđeno, kada je svedok rekao, pa, u ranijim verzijama, tamo stoji civilna vlast. Hoću da znam da li je bilo kontakata, razgovora, e-mailova, izostaviću telepatiju, ali bilo koja druga vrsta komunikacije između tima, članova tima koji su radili na predmetu, pomoćnika tima, i ovog svedoka, o sadržaju, bilo da se radi o naslovima, bilo da se radi o strukturi, fusnotama, numeraciji, da li je postojala komunikacija o tome. To je ono što bismo hteli da dobijemo, vaš izveštaj sutra, na početku saslušanja.

TUŽILAC WAESPI: I to se odnosi na finalni proizvod koji je podnešen poslednjih meseci, između podnošenja izveštaja gospodina Theunensa, krajem oktobra/novembra i decembra, taj period.

SUDIJA ORIE: Ja ne govorim o periodu. Samo da proverim to.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, naš stav je da stvarno nema potrebe da se stavlja datum na ovo. Bilo koja vrsta konverzacije da je postojala o suštini izveštaja, oni treba da nam je obelodane. Ili bilo koja komunikacija koja je postojala o suštini izveštaja.

SUDIJA ORIE: Završićemo za danas, uz naše izvinjenje prevodiocima. Uključujem tu i obezbeđenje. Uvek ih zaboravim. Prevodioci, zapisničari. Završavamo za danas, i nastavljamo sutra, 3. decembra, u 14.15 časova, u istoj sudnici broj 1.

Sednica je završena u 19.12 h.

Nastavlja se u sredu, 3. decembra 2008, u 14.15 h.

